

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ**

**ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ
ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ**

Ακαδημαϊκό έτος 1998 -1999

ΑΘΗΝΑ 1998

Περιεχόμενα

Το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	2
Προσωπικό του Τ.Ε.Α.Π.Η.	4
Χρονική περίοδος διδασκαλίας και εξετάσεων	6
Το Πρόγραμμα Σπουδών	7
Πρόγραμμα μαθημάτων ακαδημαϊκού έτους 1998-99: ενότητες και κύκλοι μαθημάτων, διδάσκοντες, απαιτούμενες διδακτικές μονάδες	9
Αναλυτική παρουσίαση μαθημάτων	15
Ενότητα 1: Παιδαγωγική	15
Ενότητα 2: Ψυχολογία	20
Ενότητα 3: Κοινωνικές επιστήμες	24
Ενότητα 4: Μεθοδολογία/Επιστημολογία	29
Ενότητα 5: Θετικές επιστήμες και εκπαίδευση	32
Ενότητα 6: Αισθητική αγωγή	33
Ενότητα 7: Γενική παιδεία	36
Ενότητα 8: Ξένες γλώσσες	42
Ενότητα 9: Πρακτικές Εφαρμογές	42
Μεταπτυχιακά Προγράμματα	45
Συγκριτική Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα	45
Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία	46

**Το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία
(Τ.Ε.Α.Π.Η.) του Πανεπιστημίου Αθηνών**

Τα πρώτα πανεπιστημιακά Παιδαγωγικά Τμήματα ιδρύθηκαν με το Νόμο 1268/82, παρ. 46, στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πατρών, Ιωαννίνων, Θράκης και Κρήτης. Η οργάνωση όμως και η έναρξη της λειτουργίας τους πραγματοποιήθηκαν σταδιακά, αρχίζοντας από το έτος 1984-1985. Το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Αθηνών άρχισε να λειτουργεί το 1987-1988 και οι πρώτοι φοιτητές/ριες του αποφοίτησαν το 1991. Το φθινόπωρο του 1997 μετονομάστηκε σε Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (Τ.Ε.Α.Π.Η.)

Η οργάνωση και η λειτουργία των Παιδαγωγικών Τμημάτων διέπονται από το Π.Δ. 320/83 και το ν. 1268/82. Τα Παιδαγωγικά Τμήματα έχουν στα πλαίσια του άρθρου 1 παρ. 2 του Ν. 1268/82 ειδικότερα ως αποστολή: α) Να καλλιεργούν και να προάγουν τις Παιδαγωγικές Επιστήμες με την ακαδημαϊκή και την εφαρμοσμένη διδασκαλία και έρευνα. β) Να παρέχουν στους/στις πτυχιούχους τους τα απαραίτητα εφόδια που θα εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για την επιστημονική και επαγγελματική τους δραστηριότητα. γ) Να συμβάλλουν στην εξύψωση του επιπέδου και στην κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών της εκπαίδευσης σε ό,τι αφορά σε ζητήματα Παιδαγωγικής. δ) Να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση και επίλυση παιδαγωγικών προβλημάτων εν γένει (άρθρο 2 του Π.Δ. 320/83).

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Π.Δ. 320/83:

«1. Τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και τα Παιδαγωγικά Τμήματα Νηπιαγωγών χορηγούν αντίστοιχα πτυχία, τα οποία παρέχουν στους κατόχους τους τη δυνατότητα να διορίζονται ως εκπαιδευτικοί λειτουργοί σε σχολεία δημοτικής εκπαίδευσης και σε νηπιαγωγεία αντίστοιχα.
2. Τα σχετικά με το πρόγραμμα και τον κανονισμό σπουδών, καθώς και τα σχετικά με τις μεταπτυχιακές σπουδές, καθορίζονται με βάση τις ισχύουσες για τα αντίστοιχα ΑΕΙ διατάξεις. Ο ελάχιστος αριθμός εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου είναι οκτώ.»

Η βασική λειτουργική ακαδημαϊκή μονάδα είναι το Τμήμα, το οποίο καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης και χορηγεί ενιαίο πτυχίο. Το πτυχίο μπορεί όμως να έχει κατευθύνσεις ή ειδικεύσεις. Τμήματα τα οποία αντιστοιχούν σε συγγενείς επιστήμες μπορούν να συγκροτήσουν μια Σχολή. Το Τ.Ε.Α.Π.Η. λειτουργεί ως αυτοτελές Τμήμα και όχι ως Σχολή.

Τα όργανα διοίκησης του Τ.Ε.Α.Π.Η. είναι σύμφωνα με το νόμο 1268/82: η Γενική Συνέλευση (Γ.Σ.) και ο/η Πρόεδρος με τον/την Αναπληρωτή/ρια του (η θέση του/της Αναπληρωτή/ριας Προέδρου θεσμοθετήθηκε με το ν. 1566/85). Ο/η αναπληρωτής/ρια πρόεδρος αναπληρώνει τον/την πρόεδρο, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος. Η Γ. Σ. συγκροτείται από όλα τα μέλη του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) όλων των βαθμίδων (δηλ. Καθηγητές/ριες, Αναπληρωτές/ριες Καθηγητές/ριες, Επίκουρους Καθηγητές/ριες και Λέκτορες), και από φοιτητές/ριες, οι οποίοι συμμετέχουν σε

ποσοστό 50 % των μελών Δ.Ε.Π. Η Γ. Σ. ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπει ο ν. 1268/82 (αρ. 8, παρ. 2ε). Σε γενικές γραμμές αποφασίζει για θέματα όπως είναι το πρόγραμμα σπουδών και ο κανονισμός σπουδών, οι αναθέσεις διδασκαλίας, τα συγγράμματα, η κατανομή πιστώσεων, προκηρύξεις κενών θέσεων μελών Δ.Ε.Π. και για κάθε άλλο θέμα που μπορεί να απασχολήσει το τμήμα. Ο/η πρόεδρος συγκαλεί τη Γ.Σ., καταρτίζει την ημερήσια διάταξή της και προεδρεύει στις εργασίες της. Εισηγείται στη Γ.Σ. για τα διάφορα θέματα της αρμοδιότητάς της, τηρεί μητρώα επιστημονικής δραστηριότητας κάθε μέλους του Δ.Ε.Π., μεριμνά για την εφαρμογή των αποφάσεων της Γ.Σ., συγκροτεί επιτροπές για τη μελέτη και διεκπεραίωση συγκεκριμένων θεμάτων και προϊστάται των υπηρεσιών του τμήματος.

Το ανώτερο συλλογικό όργανο του Πανεπιστημίου είναι η Σύγκλητος. Στη Σύγκλητο συμμετέχουν δύο εκλεγμένοι εκπρόσωποι του Τμήματος: ένα μέλος του Δ.Ε.Π. που εκλέγεται (μαζί με τον/την αναπληρωτή/ριά του) από το σύνολο των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος και ένας/μία εκπρόσωπος των φοιτητών/ριών.

Το Τ.Ε.Α.Π.Η., ως σχετικά νεοσύστατο, δεν έχει Ειδικούς Μεταπτυχιακούς υποτρόφους (Ε.Μ.Υ.) και έχει μόνο δύο μέλη Ειδικού Διοικητικού Τεχνικού Προσωπικού (Ε.Δ.Τ.Π.). Η σύνθεσή του δεν απαιτεί τη λειτουργία Διοικητικού Συμβουλίου. Το σχετικά νεοσύστατο Τ.Ε.Α.Π.Η. δεν διαιρείται ακόμα σε Τομείς.

Προσωπικό του Τ.Ε.Α.Π.Η.

1. Εκλεγμένη Διοίκηση

Πρόεδρος: Γεράσιμος Κουζέλης, Αναπλ. Καθηγητής
Αναπληρώτρια Πρόεδρος: Δήμητρα Μακρυνιώτη, Αναπλ. Καθηγήτρια

Εκπρόσωποι φοιτητών/ριών:

Κωνσταντίνα Τσιώλη, Σταματίνα Διαμαντοπούλου, Αγγελική Τόμπρου, Μαρία Πέτρου, Παγώνα Καπόλα, Ρούλα Ζαρκάδα, Μπελδέκα Διαμάντω, Αναστασία Μιχαήλ, Αγγελική Γκούσκου, Παυλίνα Αβουρή, Ελένη Τριανταφύλλου, Νίκη Βούλγαρη, Παρασκευή Κρητικού, Αργυρώ Λέκκα, Ελένη Δεδούση, Δήμητρα Φατούρου, Καλλιόπη Τόλη, Στέλλα Ταμπαζή

Εκπρόσωποι μεταπτυχιακών φοιτητών/ριών/ριών:

Μαρία Μαντζουράνη, Ευαγγελία Βλαχογιάννη, Αγγελική Μπαχούμα, Αναστασία Μαυροειδή, Αγγελική Καραγιάννη, Ταφταλίδου Μαριάννα

Εκπρόσωπος Ε.Δ.Τ.Π.: Αθηνά Γαργαροπούλου-Μακαρόνα

2. Προσωπικό Γραμματείας

Γραμματέας: Ανδριανή Χαρλαύτη
 Θέμις Ζυγούρη-Αναστασιάδου, Ευγενία Γεωργίου, Αθανασία Χαλαζωνίτη, Ειρήνη Παπάρα, Σταυρούλα Γεωργοπούλου

3. Προσωπικό Ε.Δ.Τ.Π.

Αθηνά Γαργαροπούλου-Μακαρόνα, Παρασκευή Κουράτου

4. Προσωπικό Δ.Ε.Π. του Τμήματος

Καθηγητές/ριες:

Γιάννης Παπακώστας
 Μαρία Ηλιού
 Άννα Φραγκουδάκη
 Θάλεια Δραγώνα
 Γεωργία Πολυδωρίδη-Κοντογιαννοπούλου
 Ολγα Πανοπούλου-Μαράτου
 Ευγενία Κουτσουβάνου

Αναπληρωτές Καθηγητές/ριες:

Μαρία Μαλικιώση-Λοίζου
 Κώστας Χρυσοφίδης
 Λουίζα Κακίση-Παναγοπούλου

Δήμητρα Μακρυνιώτη
 Γεράσιμος Κουζέλης
 Έφη Αβδελά
 Δήμητρα Κατή

Επίκουροι Καθηγητές/ριες:

Ευγενία Φλογαίτη
 Αθηνά Ζώνιου-Σιδέρη
 Βασιλική Πάτσιου
 Αλεξάνδρα Κορωναίου
 Βασίλης Γιαλαμάς

Λέκτορες:

Χρύση Σταματοπούλου-Ιγγλέση
 Νέλλη Ασκούνη
 Αλεξάνδρα Ανδρούσου

5. Προσωπικό Ε.Ε.Π. του Τμήματος

Νικόλας Τσαφταρίδης

6. Άλλοιές διδάσκοντες/ουσες

Βάνα Γρηγοροπούλου
 Δημήτρης Βαρελάς

Ειδικοί επιστήμονες Π.Δ. 407

Μαρία	Φραγκή
Αντιγόνη	Παρούση
Δέσποινα	Παπούδη
Καλλιρόη	Παπαδοπούλου
Αγγελική	Τζάνε
Μαρία	Τζεβελέκου
Έφη	Πλεξουσάκη
Χριστίνα	Ντεπιάν
Μαρία	Μενδρινού
Ειρήνη	Νάκου
Άννα	Μαρκοπούλου
Αναστασία	Βλάχου-Μπαλαφούτη
Λυδία	Παπαδάκη
Βασίλειος	Τσελφές
Δημήτρης	Κολλιόπουλος

Χρονική περίοδος διδασκαλίας και εξετάσεων ακαδημαϊκού έτους 1998-99.

Η Πανεπιστημιακή Σύγκλητος έχει καθορίσει τη χρονική περίοδο διδασκαλίας και εξετάσεων για το ακαδημαϊκό έτος 1998-99 ως εξής:

Χειμερινό εξάμηνο:

-Περίοδος διδασκαλίας: από Δευτέρα 28 Σεπτεμβρίου 1998 έως Παρασκευή 8 Ιανουαρίου 1999.

-Περίοδος εξετάσεων: από Δευτέρα 18 Ιανουαρίου 1999 έως Παρασκευή 5 Φεβρουαρίου 1999.

-Επίσημες αργίες:

Εθνική εορτή: Τετάρτη 28 Οκτωβρίου 1998

Πολυτεχνείο: Τρίτη 17 Νοεμβρίου 1998

Διακοπές Χριστουγέννων-Νέου Έτους: από Πέμπτη 24 Δεκεμβρίου 1998 έως και Τετάρτη 6 Ιανουαρίου 1999.

Πανεπιστημιακή εορτή Τριών Ιεραρχών: Σάββατο 30 Ιανουαρίου 1999.

Εαρινό εξάμηνο:

-Περίοδος διδασκαλίας: από Δευτέρα 8 Φεβρουαρίου 1999 έως Παρασκευή 21 Μαΐου 1999

-Περίοδος εξετάσεων: από Τρίτη 1 Ιουνίου 1999 έως Δευτέρα 21 Ιουνίου 1999

-Επίσημες αργίες:

Καθαρή Δευτέρα: 22 Φεβρουαρίου 1999

Εθνική γιορτή: Πέμπτη 25 Μαρτίου 1999

Διακοπές Πάσχα: από Μ. Δευτέρα 5 Απριλίου 1999 έως Κυριακή 18 Απριλίου 1999

Πρωτομαγιά: Σάββατο 1 Μαΐου 1999

Αγίου Πνεύματος: Δευτέρα 31 Μαΐου

Διακοπή μαθημάτων: την ημέρα των φοιτητικών εκλογών και την επόμενη

Εξεταστική περίοδος Σεπτεμβρίου: από Τετάρτη 1 Σεπτεμβρίου έως Τρίτη 21 Σεπτεμβρίου.

Το Πρόγραμμα Σπουδών

Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών του Τ.Ε.Α.Π.Η., που ισχύει για όσους/ες φοιτητές/ριες γράφτηκαν από το ακαδημαϊκό έτος 1994-94 και μετά, εισάγει μια συγκεκριμένη λογική.

Αποσκοπεί πρώτον στο να δώσει στους/στις φοιτητές/ριες τη μέγιστη δυνατή ελευθερία επιλογής των μαθημάτων που θα παρακολουθήσουν και, κατά συνέπεια, των διδασκόντων με τους/τις οποίους/ες θα συνεργαστούν, όπως και της ειδίκευσης την οποία μπορούν να έχουν κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών τους σπουδών. Με το νέο πρόγραμμα οι φοιτητές/ριες αναλαμβάνουν την ευθύνη συγκρότησης του δικού τους προγράμματος, βάσει των προσφερόμενων μαθημάτων και των απαιτήσεων που έχει το Τμήμα σχετικά με τις απαραίτητες γνώσεις των αποφοίτων του. Αποσκοπεί δεύτερον στο να δώσει στους διδάσκοντες και στις διδάσκουσες αντίστοιχη ελευθερία επιλογής των μαθημάτων που θα διδάξουν και, κατά συνέπεια, την ευκαιρία να μεταβάλλουν και να εμπλουτίζουν το πρόγραμμα προσφερόμενων μαθημάτων. Αποσκοπεί τέλος στο να δώσει στο Τμήμα και στη Γενική του Συνέλευση τη δυνατότητα απλούστερου και αποτελεσματικότερου σχεδιασμού σχετικά με την ανάπτυξη και αλλαγή του προγράμματος, το διδακτικό δυναμικό, τις κατευθύνσεις και ειδικεύσεις αλλά και τις μεταπτυχιακές σπουδές.

Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών βασίζεται σε 9 ενότητες μαθημάτων. Οι ενότητες ανατακλούν την πολύμορφη και διεπιστημονική κατάρτιση, η οποία κρίνεται αναγκαία σε σύγχρονες συνθήκες για τους/τις παιδαγωγούς που ειδικεύονται στην πρώιμη παιδική ηλικία. Κάθε μια από αυτές τις ενότητες υποδιαιρείται σε κύκλους μαθημάτων, που περιγράφουν κατά κανόνα ένα επιστημονικό αντικείμενο. Οι φοιτητές/ριες καλούνται για καθέναν από τους κύκλους αυτούς να καλύψουν ένα συγκεκριμένο αριθμό διδακτικών μονάδων, ανάλογα με τη βαρύτητα που έχει το αντίστοιχο επιστημονικό αντικείμενο στην προς απόκτηση παιδαγωγική κατάρτιση. Με ελάχιστες ειδικές εξαιρέσεις σε κάθε τέτοιο κύκλο προσφέρονται περισσότερα μαθήματα απ' όσα χρειάζονται για να καλυφθούν οι διδακτικές μονάδες, έτσι ώστε οι φοιτητές/ριες να μπορούν να επιλέξουν ελεύθερα ποιο μάθημα θα παρακολουθήσουν στο πλαίσιο ενός κύκλου. Έτσι, για παράδειγμα, για να αποφοιτήσει κανείς από το Τ.Ε.Α.Π.Η. θα πρέπει να έχει καλύψει τουλάχιστον 6 διδακτικές μονάδες του Κύκλου της Διδακτικής (στην ευρύτερη Ενότητα της Παιδαγωγικής), αλλά το ποια από τα προσφερόμενα μαθήματα αυτού του Κύκλου θα επιλέξει είναι δική του/της απόφαση. Κατά κανόνα, ένα μάθημα αντιστοιχεί σε 3 διδακτικές μονάδες, εκτός των πρακτικών εφαρμογών που αντιστοιχούν σε 5 διδακτικές μονάδες.

Οι ειδικές εξαιρέσεις στον κανόνα της πολλαπλής προσφοράς αναφέρονται σε εκείνα τα μαθήματα (συνήθως των εισαγωγικών κύκλων) τα οποία για λόγους στοιχειώδους προπαρασκευής και απόκτησης βασικών γνώσεων οργανώνονται από το Τμήμα συλλογικά και θεωρούνται τελείως απαραίτητα στην οικοδόμησή του «ατομικού» προγράμματος σπουδών. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι η πιθανότητα αυτή μειώνεται επειδή οι φοιτητές/ριες

μπορούν όχι μόνον να επιλέξουν το μάθημα, αλλά σε μεγάλο βαθμό και το πότε θα το παρακολουθήσουν - και είναι απίθανο επί 4 χρόνια να μην προσφέρονται περισσότερα από τα απαιτούμενα μαθήματα σε έναν κύκλο. Το Πρόγραμμα Σπουδών σημειώνει μόνο το προτεινόμενο εξάμηνο σπουδών, στο οποίο κρίνεται ότι θα ήταν καλό οι φοιτητές/ριες να παρακολουθήσουν το μάθημα. Οι περιπτώσεις που ένα μάθημα κρίνεται απαραίτητο για την παρακολούθηση άλλων είναι περιορισμένες και επομένως οι φοιτητές/ριες καλούνται να αποφασίσουν ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους με ποια σειρά θα παρακολουθήσουν τι. Σε κάθε μάθημα είναι δυνατόν να αναγράφεται πάντως κατά πόσο ένα άλλο μάθημα είναι προαπαιτούμενο ή ζητείται απλώς να έχει κατά προτίμηση προηγηθεί.

Είναι επίσης πιθανόν, εξαιτίας των ελλείψεων σε διδακτικό προσωπικό ή και για λόγους συγκυριακούς (εκπαιδευτικές άδειες, αλλαγή προσφερόμενων μαθημάτων κλπ), να μην προσφέρονται για μια περίοδο παρά τα ελάχιστα απαραίτητα για την κάλυψη των διδακτικών μονάδων μαθήματα, οπότε η δυνατότητα επιλογής των φοιτητών/ριών περιορίζεται.

Η πρόταση εξαμήνου από την πλευρά του Προγράμματος Σπουδών δεν έχει όμως μόνον το νόημα του να προτείνει μια λογικά καταλληλότερη σειρά παρακολούθησης των μαθημάτων ανάλογα με τη δυσκολία τους και την αλληλοσύνδεσή τους. Η Γ. Σ. του Τμήματος επιδιώκει με αυτή την πρόταση, όχι μόνο να καθοδηγήσει τους/τις φοιτητές/ριες αλλά και να τους/τις διευκολύνει, καθώς η προσφορά σε μαθήματα δεν καλύπτει κάθε χρόνο όλες τις αναγκαίες διδακτικές μονάδες όλων των κύκλων. Όταν, για παράδειγμα, ένα μάθημα προτείνεται για τα πρώτα εξάμηνα, καλό θα είναι να μην αφηθεί για το τέλος, γιατί μπορεί μια συγκεκριμένη χρονιά να μην προσφερθεί κανένα μάθημα του αντίστοιχου κύκλου με αποτέλεσμα ένας/μία φοιτητής/τρια που δεν το έχει παρακολουθήσει να μην μπορεί να ολοκληρώσει τις σπουδές του κατά το εξάμηνο που προγραμματίζει. Η Γ. Σ. μεριμνά για την επαρκή προσφορά μαθημάτων και προτείνει εξάμηνο για τα μαθήματα ώστε να αποφεύγονται τέτοιου είδους προβλήματα. Αν βέβαια, για οποιονδήποτε λόγο, σε όλη την κανονική διάρκεια σπουδών δεν προσφερθούν μαθήματα που να καλύπτουν τις ελάχιστες υποχρεωτικές διδακτικές μονάδες ενός κύκλου, τότε οι φοιτητές/ριες απαλλάσσονται από την υποχρέωση κάλυψης των διδακτικών αυτών μονάδων.

Προσοχή θα πρέπει να δίνεται επίσης και στις ειδικές απαιτήσεις που περιλαμβάνονται στην αναλυτική παρουσίαση κάθε μαθήματος. Εκτός από τις περιπτώσεις που ένα μάθημα ή κάποιες ειδικές γνώσεις αναφέρονται ρητά ως προαπαιτούμενα για τη συμμετοχή σε κάποιο άλλο μάθημα, οι φοιτητές/ριες θα πρέπει να κρίνουν το «πότε κάνουν τι» και με βάση τις πραγματικές, ουσιαστικές προϋποθέσεις του κάθε μαθήματος, διαφορετικά ενδέχεται να αντιμετωπίσουν δυσκολίες παρακολούθησης και επιτυχούς συμμετοχής. Σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι δυνατόν να συστήνεται απλώς η παρακολούθηση ορισμένων προηγούμενων μαθημάτων, χωρίς όμως να θεωρείται υποχρεωτική.

Πρόγραμμα μαθημάτων ακαδημαϊκού έτους 1998-99
Ενότητες και κύκλοι μαθημάτων
Διδάσκοντες
Απαιτούμενες διδακτικές μονάδες

Ελάχιστες υποχρεωτικές
διδακτικές μονάδες

1. Ενότητα παιδαγωγικής

1.0 Εισαγωγή	3
1.0.01 Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής (α' εξ., κ. Ανδρούσου)	
1.1 Παιδαγωγική θεωρία	(πριν 9) 3
1.1.04 Κοινωνιολογία της σχολικής τάξης (ε' εξ., κ. Μακρυγιάννη)	
1.1.05 Παιδαγωγικές διαστάσεις της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (στ' εξ., κ. Ανδρούσου)	
1.1.06 Επιστημονική παιδαγωγική και εκπαιδευτική πράξη: προς μία κριτική παιδαγωγική θεωρία (γ' εξ., κ. Μαρκοπούλου)	
1.1.07 Νεότερες κατευθύνσεις στην παιδαγωγική θεωρία και πρακτική (δ' εξ., κ. Νάκου)	
1.2 Διδακτική	6
1.2.02 Προγραμματισμός και διδασκαλία (δ' εξ., κ. Χρυσάφιδης)	
1.2.03 Διδακτική πράξη: Μέθοδος παρατήρησης, ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις (ε' εξ. κ. Ανδρούσου)	
1.2.06 Θεωρητική εισαγωγή στα προγράμματα προσχολικής Εκπαίδευσης (α' εξ., κ. Κουτσουβάνου)	
1.2.08 Η νεότερη έρευνα στη διδακτική (Σεμινάριο, στ' εξ. κ. Κουζέλης)	
1.3 Εκπαίδευση, τεχνολογία και οπτικοακουστικά μέσα	3
1.3.01 Εκπαίδευση και τεχνολογία (β' εξ., κ. Κορωναίου)	
1.3.02 Εισαγωγή στη χρήση φωτογραφίας (α' εξ., κ. Ντεπιάν)	
1.3.03 Εισαγωγή στη χρήση της κινούμενης εικόνας (στ' εξάμηνο, κ. Ντεπιάν)	
1.3.04 Εισαγωγή στην πληροφορική (α' και β' εξ., κ. Γιαλαμάς) (α' εξ. Α - Λ, β' εξ. Μ - Ω)	
1.4 Ειδική αγωγή	3
1.4.01 Παιδαγωγική της ένταξης (στ' εξ., κ. Σιδέρη)	
1.4.02 Ειδική αγωγή (ζ' εξ., κ. Σιδέρη)	
1.4.04 Γνωστική ανάπτυξη των παιδιών με νοητική καθυστέρηση και εγκεφαλική παράλυση (ε' εξ., κ. Βλάχου)	
1.4.05 Αναλυτικό πρόγραμμα και εκπαίδευση παιδιών με νοητική καθυστέρηση (η' εξ., κ. Βλάχου)	

2. Ενότητα ψυχολογίας

2.0 Εισαγωγή	3
2.0.01 Εισαγωγή στην ψυχολογία (α' εξ., κ. Μαλικιώση)	
2.1 Αναπτυξιακή ψυχολογία (πριν 9)	6
2.1.01 Αναπτυξιακή ψυχολογία: Εισαγωγή και γνωστική ανάπτυξη (γ' εξ., κ. Κατή)	
2.1.03 Αναπτυξιακή ψυχολογία: Συναισθηματική ανάπτυξη με έμφαση στις ψυχολογικές διεργασίες κατά τη βρεφική και νηπιακή ηλικία (δ' εξ., κ. Μαράτου)	
2.1.04 Ανάπτυξη του λόγου (στ' εξ., κ. Κατή)	
2.1.05 Θέματα κοινωνικής ανάπτυξης (ε' εξ., κ. Παπαδοπούλου)	
2.1.06 Θεωρίες γνωστικής ανάπτυξης (δ' εξ., κ. Παπαδοπούλου)	
2.2 Κοινωνική ψυχολογία	6
2.2.02 Εισαγωγή στις γυναικείες σπουδές: Παραδείγματα από το χώρο της ψυχολογίας και της εκπαίδευσης (δ' εξ. κ. Ιγγλέση)	
2.2.03 Ανδρισμός και θηλυκότητα, μύθοι και στερεότυπα (γ' εξ., κ. Ιγγλέση)	
2.2.05 Μειονότητες (στ' εξ., κ. Σιδέρη)	
2.3 Ψυχολογία ατομικών διαφορών και ψυχοπαθολογία (πριν 6)	3
2.3.03 Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής ηλικίας (η' εξ., κ. Μαράτου)	
2.3.05 Θεωρίες προσωπικότητας (γ' εξ., κ. Παπούδη)	
2.3.06 Η επικοινωνία και τα προβλήματά της στην παιδική ηλικία (δ' εξ., κ. Παπούδη)	
2.4 Εκπαιδευτική ψυχολογία και συμβουλευτική ψυχολογία	3
2.4.01 Ψυχολογία της εκπαίδευσης (β' εξ., κ. Μαλικιώση)	
2.4.02 Συμβουλευτική ψυχολογία (στ' εξ., κ. Μαλικιώση)	
2.4.03 Εφαρμοσμένη συμβουλευτική ψυχολογία (Σεμινάριο, ζ' εξ., κ. Μαλικιώση)	

3. Ενότητα κοινωνικών επιστημών

3.0 Εισαγωγή	3
3.0.01 Εισαγωγή στις κοινωνικές επιστήμες (γ' εξ., κ. Ασκούνη)	

3.1 Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης **9**

3.1.04 Ταυτότητες και διακρίσεις στην εκπαίδευση (σεμινάριο) (ε' εξ., κ. Ασκούνη)	
3.1.07 Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: ειδικά θέματα (η' εξ., κ. Μακρυνιώτη)	
3.1.14 Κοινωνιολογία της παιδικής ηλικίας (στ' εξ., κ. Μακρυνιώτη)	
3.1.15 Κοινωνιολογία του ελεύθερου χρόνου (ε' εξ., κ. Κορωναίου)	
3.1.16 Η κοινωνικομορφωτική καταγωγή των νηπίων, ερευνητική προσέγγιση (ζ' εξ., κ. Φραγκουδάκη)	

3.2 Συγκριτική εκπαίδευση **3**

3.2.01 Συγκριτικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη συγκριτική εκπαίδευση (η' εξ., κ. Ηλιού)	
3.2.03 Η Εκπαίδευση στη νέα Ευρώπη και κοινωνικά δικαιώματα (ζ' εξάμηνο, κ. Ζαμπέτα)	
3.2.04 Η Εκπαιδευτική και η κοινωνική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Συγκρότηση και εφαρμογή (πρώην 0.0.03) (ε' εξάμηνο, κ. Μενδρινού)	
3.2.05 Οι κοινωνικές διαστάσεις της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης: Εκπαίδευση, κοινωνική προστασία, βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (στ' εξ., κ. Μενδρινού)	

3.3 Εκπαιδευτική πολιτική και ιστορία της εκπαίδευσης **3**

3.3.01 Κράτος και εκπαίδευση (στ' εξ., κ. Ζαμπέτα)	
3.3.02 Η εκπαιδευτική πολιτική στην προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Συγκριτική διάσταση (γ' εξ., κ. Ζαμπέτα)	
3.3.08 Ιστορία της Νεοελληνικής εκπαίδευσης (γ' εξ. κ. Παπαδάκη)	
3.3.09 Η αλληλοδιδασκτική μέθοδος διδασκαλίας στην Ελλάδα τον 19 ^ο αιώνα (δ' εξ., κ. Παπαδάκη)	

4. Ενότητα μεθοδολογίας/επιστημολογίας**4.0 Εισαγωγή** **6**

4.0.01 Εισαγωγή στην επιστημολογία και μεθοδολογία I (ε' εξ., κ. Κουζέλης)	
4.0.02 Εισαγωγή στην επιστημολογία και μεθοδολογία II / Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, Έμφαση στις επιστήμες της αγωγής (πρώην 4.3.04) (ζ' εξ., κ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη)	

4.1 Τεκμηρίωση **3**

4.1.01 Στοιχεία τεκμηρίωσης επιστημονικών εργασιών (β' εξ., κ. Ασκούνη)	
---	--

4.2 Μέθοδοι έρευνας	6
4.2.01 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Στατιστική I (ε' εξ., κ. Γιαλαμάς)	
4.2.02 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Ανάλυση δεδομένων με τη βοήθεια Η/Υ (στ' εξ., κ. Γιαλαμάς)	
4.2.03 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου (πρώην 4.3.01) (στ' εξ. κ. Κορωναίου)	
4.2.04 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Βασικές αρχές της ποιοτικής έρευνας (πρώην 4.3.02)(Σεμινάριο, ζ' εξ., κ. Ιγγλέση)	
5. Ενότητα θετικών επιστημών και εκπαίδευσης	
5.1 Έννοιες φυσικών επιστημών	3
5.1.01 Στοιχεία βιολογίας (α' εξ., κ. Φλογαίτη)	
5.1.2 Η εξέλιξη των ιδεών στις φυσικές επιστήμες (δ' εξ., κ. Τσελφές)	
5.1.03 Έννοιες φυσικών επιστημών (γ' εξ., κ. Κολλιόπουλος)	
5.2 Περιβαλλοντική εκπαίδευση	3
5.2.01 Περιβαλλοντική Εκπαίδευση I: Εισαγωγή (γ' εξ., κ. Φλογαίτη)	
5.2.02 Περιβαλλοντική Εκπαίδευση II: Βασικές έννοιες και μεθοδολογικές προσεγγίσεις (δ' εξ., κ. Φλογαίτη)	
6. Ενότητα αισθητικής αγωγής	
6.1 Μουσική/Κινητική	3
6.1.02 Μουσική και κινητική I (α' εξ., κ. Τσαφταρίδης)	
6.1.05 Κατασκευές μουσικών οργάνων I (γ' εξ., κ. Τσαφταρίδης)	
6.1.06 Μουσική και κινητική II (β' εξ., κ. Τσαφταρίδης)	
6.1.08 Κατασκευές μουσικών οργάνων II (δ' εξ. Κ. Τσαφταρίδης)	
6.1.09 Το τραγούδι ως μέσον έκφρασης (Σεμινάριο, ε' και στ' εξ., κ. Τσαφταρίδης/ κ. Βαρελάς)	
6.1.10 Δημιουργικές μουσικές δραστηριότητες: Η χρήση της κιθάρας (ε' και στ' εξ., κ. Βαρελάς)	
6.2 Εικαστική Αγωγή	3
6.2.01 Εισαγωγή στην αισθητική αγωγή -Εικαστικές τέχνες (α' εξ., κ. Κακίση)	
6.2.03 Εικαστική Αγωγή I (ε' εξ., κ. Κακίση)	
6.2.04 Εικαστική Αγωγή II (στ' εξ., κ. Κακίση)	

6.3 Θέατρο	3
6.3.02 Εισαγωγή στο κουκλοθέατρο (α' εξ., κ. Παρούση)	
6.3.06 Κουκλοθέατρο II και αυτοσχεδιασμοί (δ' εξ., κ. Παρούση)	
6.3.07 Θέατρο και προσχολική ηλικία (α' εξ., κ. Φραγκή)	
6.3.8 Το θεατρικό παιχνίδι και η δραματοποίηση (β' εξ., κ. Φραγκή)	
7. Ενότητα γενικής παιδείας	
7.1 Λογοτεχνία	3
7.1.01 Νέα Ελληνική Φιλολογία I (α' εξ., κ. Παπακώστας)	
7.1.02 Νέα Ελληνική Φιλολογία II (δ' εξ., κ. Παπακώστας)	
7.1.03 Νέα Ελληνική Φιλολογία III (η' εξ., κ. Παπακώστας)	
7.1.04 Αφηγηματικές αναπαραστάσεις του πραγματικού: ο ρεαλισμός στη νεοελληνική πεζογραφία (ε' εξ., κ. Πάτσιου)	
7.2 Παιδική λογοτεχνία	3
7.2.01 Η παιδική λογοτεχνία στον 20ο αιώνα (στ' εξ., κ. Πάτσιου)	
7.2.02 Το παιδί στην πεζογραφία (α' εξ., κ. Πάτσιου)	
7.2.03 Το μυθιστόρημα της εφηβείας (Σεμινάριο, δ' εξ., κ. Πάτσιου)	
7.3 Ιστορία/Ανθρωπολογία	3
7.3.01 Ελληνική ιστορία, 19ος αιώνας (γ' εξ., κ. Αβδελά)	
7.3.02 Ελληνική ιστορία, 20ος αιώνας (δ' εξ., κ. Αβδελά)	
7.3.04 Η ιστορία στην εκπαίδευση (στ' εξ., κ. Αβδελά)	
7.3.5 Ιστορία των γυναικών, ιστορία του φύλου (Σεμινάριο, ε' και ζ' εξ., κ. Αβδελά)	
7.3.6 Εισαγωγή στην κοινωνική ανθρωπολογία (γ' εξ., κ. Πλεξουσάκη)	
7.3.07 Ελληνική εθνογραφία (δ' εξ., κ. Πλεξουσάκη)	
7.4 Γλώσσα	3
7.4.01 Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης I (γ' εξ., κ. Τζεβελέκου)	
7.4.02 Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης II (δ' εξ., κ. Τζεβελέκου)	
7.4.04 Γλώσσα, κοινωνία και νόηση (ε' εξ., κ. Κατή)	
7.4.05 Γραπτός λόγος, κοινωνία και νόηση (στ' εξ., κ. Κατή)	
7.5 Φιλοσοφία	3
7.5.02 Θεωρίες παραγωγής γνώσης και συναισθημάτων (στ' εξ., κ. Γρηγοροπούλου)	
7.5.4 Εισαγωγή στη φιλοσοφία της αγωγής (γ' εξ., κ. Γρηγοροπούλου)	
7.5.05 Ο Ρουσσώ για την εκπαίδευση (ε' εξ., κ. Γρηγοροπούλου) (πρώην 0.0.07)	
7.5.06 Αποκλίσεις και παιδική παραβατικότητα στη φιλοσοφία (η' εξ., κ. Γρηγοροπούλου) (πρώην 0.0.10)	

8. Ενότητα ξένων γλωσσών **6**

- 8.1.01 Αγγλικά για αρχάριους (χειμερινό εξ., κ. Τζάννε)
 8.1.03 Αγγλικά για προχωρημένους (εαρινό εξ., κ. Τζάννε)

9. Ενότητα πρακτικών εφαρμογών **20**

- 9.0.01 Παιδαγωγική της διδασκαλίας I -Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (ε' εξ., κ. Κουτσουβάνου)
 9.0.02 Παιδαγωγική της διδασκαλίας II -Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (στ' εξ., κ. Χρυσάφιδης)
 9.0.03 Παιδαγωγική της διδασκαλίας III -Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (ζ' εξ., κ. Χρυσάφιδης)
 9.0.04 Παιδαγωγική της διδασκαλίας IV -Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (η' εξ., κ. Κουτσουβάνου)
 9.0.05 Διδακτική πράξη: Μέθοδος παρατήρησης, θεωρία και πρακτικές εφαρμογές (η' εξ., κ. Ανδρούσου)

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ**Ενότητα 1: Παιδαγωγική****Κύκλος 1.0: Εισαγωγή**

Τα μαθήματα του εισαγωγικού κύκλου επιδιώκουν να παρουσιάσουν σε αδρές γραμμές τις επιστήμες της αγωγής και το αντικείμενό τους

1.0.01 Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής (α' εξ., κ. Ανδρούσου)

Στόχος του μαθήματος αυτού είναι να παρουσιασθεί και να αναλυθεί η έννοια της παιδαγωγικής καθώς και η προβληματική που οδήγησε στη συγκρότηση των επιστημών της αγωγής. Στη διάρκεια του μαθήματος θα παρουσιασθούν και θα αναλυθούν μέσα από κείμενα διάφορες προσεγγίσεις στο χώρο αυτό.

Κύκλος 1.1: Παιδαγωγική θεωρία

Παρουσιάζονται οι βασικές έννοιες της παιδαγωγικής, της παιδαγωγικής σχέσης και των παιδαγωγικών θεσμών υπό το πρίσμα της ιστορικής και επιστημολογικής τους ανάπτυξης. Οι παιδαγωγικές επιστήμες εξετάζονται τόσο ως προς τις σύγχρονες τάσεις τους όσο και από τη συγκριτική σκοπιά που αναδεικνύει διαφορετικές εξελίξεις και εναλλακτικές προτάσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα.

1.1.04 Κοινωνιολογία της σχολικής τάξης (ε' εξ., κ. Μακρυνιώτη)

Το μάθημα εξετάζει τις διαδικασίες συγκρότησης της καθημερινής σχολικής πραγματικότητας. Δίνοντας έμφαση στην αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή/ριας διερευνά τις διαδικασίες με τις οποίες η θεσμικά/δομικά οριζόμενη εκπαιδευτική πραγματικότητα διαμορφώνεται στην πράξη και συνιστά συγκεκριμένες εμπειρίες που εγγράφονται στη συνείδηση των παιδαγωγικών υποκειμένων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο εξετάζονται κριτικά θέματα όπως ο ρόλος του μαθητή / της μαθήτριας και του /της εκπαιδευτικού, η μέθοδος διδασκαλίας και αξιολόγησης, η σχέση των μαθητών/ριών με τη σχολική γνώση, η πειθαρχία, οι στρατηγικές αντίστασης των μαθητών/ριών και η συγκρότηση της μαθητικής αντικοουλτούρας.

1.1.05 Παιδαγωγικές διαστάσεις της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (στ' εξ., κ. Ανδρούσου)

Στο μάθημα αυτό θα αναφερθούν οι βασικές τάσεις της σύγχρονης παιδαγωγικής εμπειρίας στη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Στη διάρκεια του μαθήματος θα αναλυθεί η πολυμορφία και η πολλαπλότητα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Κύριο πεδίο αναφοράς η προσχολική εκπαίδευση και η ανάλυση των παιδαγωγικών πρακτικών που ισχύουν σήμερα στο ελληνικό νηπιαγωγείο. Με βάση το συγκεκριμένο υλικό οι φοιτητές/ριες/τριες θα κληθούν να αναλύσουν την ισχύουσα κατάσταση και να

εντοπίσουν τις παιδαγωγικές πρακτικές που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν προς την κατεύθυνση της διαπραγμάτευσης της διαφοράς.

1.1.06 Επιστημονική παιδαγωγική και εκπαιδευτική πράξη: προς μια κριτική παιδαγωγική θεωρία (γ' εξ., κ. Μαρκοπούλου)

Στόχος του μαθήματος είναι να δοθούν οι θεμελιώδεις επιστημονικές αρχές της παιδαγωγικής θεωρίας και πρακτικής. Στο πλαίσιο αυτό θα μελετηθούν και θα αναλυθούν ορισμένες βασικές παιδαγωγικές έννοιες όπως αυτή της παιδείας, της αγωγής και της εκπαίδευσης. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν οι διάφοροι επιμέρους επιστημονικοί τομείς που συγκροτούν τις λεγόμενες επιστήμες της εκπαίδευσης. Θα ακολουθήσει ανάλυση των ποικίλων και πολλαπλών παραγόντων (κοινωνικών, εκπαιδευτικών), που δρουν και καθορίζουν εφαρμοσμένες εκπαιδευτικές καταστάσεις καθώς και ανάλυση των τρόπων με τους οποίους οι παράγοντες αυτοί συγκεκριμενοποιούνται στην καθημερινή σχολική πραγματικότητα. Τέλος, θα δοθούν οι βασικές μεθοδολογικές αρχές που θεμελιώνουν τη σχέση της επιστημονικής παιδαγωγικής και εκπαιδευτικής πράξης. Πιο συγκεκριμένα θα παρουσιαστούν οι βασικές αρχές και τα κύρια χαρακτηριστικά της κριτικής (επιστημονικής) μεθόδου και θα ακολουθήσει μια προσπάθεια σύνθεσης και ανάδειξης της σημασίας της κριτικής ανάλυσης για την αποσαφήνιση και τον προσδιορισμό των παιδαγωγικών επιλογών (εκπαιδευτικών στόχων, μεθόδων και μέσων) που χρησιμοποιούνται στα διάφορα επίπεδα της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

1.1.07 Νεότερες κατευθύνσεις στην παιδαγωγική θεωρία και πρακτική (δ' εξ., κ. Νάκου)

Το μάθημα εξετάζει βασικές κατευθύνσεις της σύγχρονης παιδαγωγικής θεωρίας και πρακτικής και επεξεργάζεται κριτικά την λειτουργία τους μέσα στα ευρύτερα φιλοσοφικά, κοινωνικά και πολιτισμικά πλαίσιά τους.

Κύκλος 1.2: Διδακτική

(1) Στα πλαίσια της διδακτικής αντιμετωπίζεται η διδασκαλία ως κυρίαρχη μορφή παιδαγωγικής επικοινωνίας. (2) Γίνεται αναφορά σε βασικές θεωρητικές τάσεις και ρεύματα που έχουν καθιερωθεί στο χώρο της παιδαγωγικής και αναφέρονται στην ανάπτυξη και μάθηση των παιδιών της προσχολικής εκπαίδευσης. Αναλύονται βασικά παιδαγωγικά προβλήματα όσον αφορά τη διαδικασία της μάθησης (ατομικές διαφορές και μάθηση, διερεύνηση και αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας) και τη σχέση μάθησης και διδασκαλίας. (3) Η θεωρητική προσέγγιση έχει ως στόχο να κάνει σαφή τη σχέση ανάμεσα στη μάθηση και την εκπαιδευτική πράξη, ώστε να κατανοήσουν οι φοιτητές/ριες τη συμβολή των ποικίλων θεωριών στη διδασκαλία και το σχεδιασμό διδακτικών προγραμμάτων

1.2. 02 Προγραμματισμός και διδασκαλία (δ' εξ., κ. Χρυσυφίδης)

Βασικές αρχές της διδακτικής. Επιστημολογικές αφετηρίες των σπουδαιότερων διδακτικών θεωριών. Ο ρόλος του ιδεαλισμού, του μαρξισμού, της κριτικής θεωρίας και του κριτικού ορθολογισμού στην αντιμετώπιση της διδακτικής πράξης. Προεκτάσεις επιρροών στην

προσχολική αγωγή. Αναλυτικό πρόγραμμα και οι ιδεολογικές του βάσεις. Η σημασία των «ανοικτών» και των «κλειστών» αναλυτικών προγραμμάτων. Αναλυτικό πρόγραμμα και σχολική πραγματικότητα. Η συμβολή του αναλυτικού προγράμματος στην οργάνωση, το σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και την αξιολόγηση του μαθήματος.

1.2. 03 Διδακτική πράξη: μέθοδος παρατήρησης, ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις (ε' εξ., κ. Ανδρούσου)

Η μέθοδος παρατήρησης στη διδασκαλία είναι χρήσιμη στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών: μαθαίνοντας να αυτοπαρατηρούνται στην δουλειά τους και να παρατηρούν την τάξη τους, μπορούν να αποστασιοποιηθούν από την προσωπική εμπλοκή τους και να τοποθετήσουν τη δουλειά τους ως αντικείμενο συνεχούς έρευνας.

Στα πλαίσια του μαθήματος αυτού θα παρουσιαστούν και αναλυθούν:

- Οι σύγχρονες ψυχοπαιδαγωγικές θεωρίες της διδακτικής πράξης (παιδαγωγική του συμβολαίου κλπ.).
- Ερευνητικά δεδομένα γύρω από τις παραμέτρους της διδακτικής πράξης: διδάσκων, διδασκόμενος, τρόπος διδασκαλίας, περιεχόμενο, χώρος και αλληλεπιδράσεις.
- Η μέθοδος της παρατήρησης ως εργαλείο ανάλυσης της διδακτικής πράξης: η παρατήρηση ως διαδικασία, ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως παρατηρητή, τυπολογία παρατηρήσεων (συστηματική παρατήρηση, βιωματική παρατήρηση).
- Η μέθοδος της παρατήρησης στην αρχική κατάρτιση των εκπαιδευτικών, Σχέσεις παρατήρησης - αξιολόγησης.

1.2. 06 Θεωρητική εισαγωγή στα προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης (α' εξ., κ. Κουτσουβάνου)

Εξελικτική πορεία των προγραμμάτων προσχολικής εκπαίδευσης, επιδράσεις και κατευθύνσεις. Εξετάζονται ορισμένες βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις με στόχο να κατανοηθεί η σχέση μάθησης και εκπαιδευτικής πράξης κι επίσης οι συνέπειες που έχουν οι προσεγγίσεις αυτές για το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων προσχολικής εκπαίδευσης. Αναφορά στη θεωρία και την έρευνα σχετικά με την ανάπτυξη και τη μάθηση του παιδιού της προσχολικής ηλικίας καθώς και ανάλυση των σύγχρονων επιστημονικών απόψεων. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τα χαρακτηριστικά τους αναλύονται και συσχετίζονται με την ανάπτυξη του παιδιού της προσχολικής ηλικίας.

1.2. 08 Η νεότερη έρευνα στη διδακτική (Σεμινάριο, στ' εξ., κ. Κουζέλης)

Το σεμινάριο έχει ως αντικείμενό του την εξέταση των σύγχρονων τάσεων στη διδακτική. Μετά τη στρόφη της δεκαετίας του '70 προς τις «ιδέες των παιδιών» αναπτύχθηκαν, κυρίως σε ερευνητικό επίπεδο, πολλαπλές εναλλακτικές διδακτικές μέθοδοι, συνδεδεμένες με ανάλογες αντιλήψεις από άλλα πεδία (της γενικής παιδαγωγικής, της νεότερης φιλοσοφίας, της κοινωνιολογίας, των θεωριών της επικοινωνίας, των γνωστικών επιστημών ή και από το πεδίο πολιτικο-ιδεολογικών τοποθετήσεων). Οι μέθοδοι αυτοί χαρακτηρίζονται από το θέμα στο οποίο δίνουν ιδιαίτερη έμφαση (την επικοινωνία, τα βιώματα, το παιχνίδι, την εργασία, τον αιφνιδιασμό, τα

σχήματα, την προσομοίωση κλπ) και από τη γενικότερη αντίληψή τους για τη γνωστική και τη μαθησιακή διαδικασία. Στην Ελλάδα, παρά τη συχνή αναφορά στις μεθόδους αυτές, απουσιάζει η ουσιαστική και κριτική ενασχόληση με το περιεχόμενο και την αποτελεσματικότητά τους. Η μελέτη τους θα γίνει στο σεμινάριο μέσα από την παρουσίαση και εξέταση των πορισμάτων των ερευνών και των συζητήσεων που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια, ενώ θα επιδιωχθεί να καλυφθούν και οι διαφορετικοί τομείς της διδακτικής (και κυρίως να δοθούν παραδείγματα από τις κοινωνικές επιστήμες και από τις μαθησιακές διαδικασίες προσχολικού επιπέδου).

Κύκλος 1.3: Εκπαίδευση, τεχνολογία και οπτικοακουστικά μέσα

Αντικείμενο της εκπαιδευτικής τεχνολογίας είναι η μελέτη και η χρήση των παραδοσιακών και σύγχρονων οπτικοακουστικών μέσων στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σκοπός των μαθημάτων είναι αφενός η γνώση της τεχνολογίας κάθε ξεχωριστού μέσου (τηλεόραση, φιλμ, βίντεο, μαγνητόφωνο κλπ) και αφετέρου η μελέτη των οπτικοακουστικών μέσων ως ιδιαίτερου συστήματος παιδαγωγικής επικοινωνίας. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η κριτική προσέγγιση των επιδράσεων των οπτικοακουστικών μέσων μαζικής επικοινωνίας στα παιδιά της προσχολικής ηλικίας.

1.3. 01 Εκπαίδευση και τεχνολογία (β' εξ., κ. Κορωναίου)

Οι εξελίξεις στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων απαιτούν την υπέρβαση της παραδοσιακής μεθοδολογίας χρήσης κάθε ιδιαίτερου μέσου. Η εκπαιδευτική τεχνολογία απαντά στην αναγκαιότητα μιας σφαιρικής προσέγγισης της χρήσης των τεχνολογικών μέσων, ενώ συγχρόνως μελετά τη σχέση ανάμεσα στα τεχνολογικά μέσα και τους παιδαγωγικούς σκοπούς ανάλογα με τις εκπαιδευτικές καταστάσεις που διαμορφώνονται εντός και εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού θεσμού.

1.3. 02 Εισαγωγή στη χρήση φωτογραφίας (α' εξ., κ. Ντεπιάν)

Το μάθημα αυτό έχει σαν στόχο τη βασική γνωριμία με το οπτικό μέσο - φωτογραφία - και τις δυνατότητες χρήσης των μέσων αυτών από παιδαγωγούς και μικρά παιδιά. Το περιεχόμενο του μαθήματος συμπεριλαμβάνει: Τη γνωριμία με τις βασικές αρχές της φωτογραφίας (ιστορία, σημαντικές ε αρμογές, τεχνική). Την εισαγωγή στη χρήση εξοπλισμού (φωτογραφική μηχανή, προβολέας διαφανειών, γραφοσκόπιο κλπ.). Πρακτικές εφαρμογές που εμπλουτίζουν τις καθιερωμένες δραστηριότητες του νηπιαγωγείου. Πρακτικές εφαρμογές που μπορούν να γίνουν από μικρά παιδιά και που λειτουργούν σαν πρώτη επαφή με τις αρχές και δυνατότητες της φωτογραφίας.

1.3. 03 Εισαγωγή στη χρήση της κινούμενης εικόνας (στ' εξ., κ. Ντεπιάν)

Το μάθημα έχει σαν στόχο την βασική γνωριμία με την κινούμενη εικόνα (οπτικά παιχνίδια, φιλμ/κινηματογράφος και βίντεο) και τις δυνατότητες χρήσης των μέσων αυτών από παιδαγωγούς και μικρά παιδιά.

Το περιεχόμενο του μαθήματος συμπεριλαμβάνει: Τη γνωριμία με τις βασικές αρχές της κινούμενης εικόνας (ιστορία, σημαντικές εφαρμογές, τεχνικές). Την εισαγωγή στη χρήση εξοπλισμού (βιντεοκάμερα, VCR κλπ). Δείγματα

εφαρμογών κινούμενης εικόνας για/από μικρά παιδί. Ασκήσεις πρακτικών εφαρμογών κινούμενης εικόνας.

1.3. 04 Εισαγωγή στην πληροφορική

α' εξ. **A - Λ**, β' εξ. **M - Ω**, κ. Γιαλαμάς)

Εισαγωγή στη χρήση ΗΥ και άσκηση στα παρακάτω προγράμματα εφαρμογών: λειτουργικό σύστημα Windows 95, κειμενογράφος Word, φύλλο εργασίας Excel.

Κύκλος 1.4: Ειδική αγωγή

Η Ειδική Αγωγή κατέχει τις ίδιες δυνατότητες και τους ίδιους στόχους με τη Γενική Παιδαγωγική, παρότι έχει να αντιμετωπίσει πολύ δύσκολες συνθήκες. Είναι ένας τομέας της εκπαίδευσης που δέχεται επιρροές από το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο ανήκει.

1.4. 01 Παιδαγωγική της ένταξης (στ' εξ., κ. Σιδέρη)

Αναπηρία. Η δυσκολία ενός ορισμού για την «αναπηρία». Ο ανάπηρος στην κοινωνία (πολιτιστική-ιστορική ανασκόπηση). Η αναπηρία από την σκοπιά της ψυχανάλυσης, της ψυχολογίας, της κοινωνικής ψυχολογίας. Κοινωνική αλληλεπίδραση. Στάση των αναπήρων προς την αναπηρία τους. Δομή της προσωπικότητας. Η θέση του ανάπηρου στην οικογένεια. Ειδική Αγωγή (ορισμοί, ιστορική αναδρομή). Η Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα μετά το 1900. Στόχοι της Ειδικής Αγωγής. Το Ειδικό Σχολείο σήμερα. Ο ειδικός παιδαγωγός. Παιδαγωγική της Ένταξης (εισαγωγή). Η Παιδαγωγική της ένταξης ως εξέλιξη της ειδικής παιδαγωγικής σκέψης και πράξης. Η ένταξη στα πλαίσια της αγωγής. Ο μη διαχωρισμός «παιδιών και νέων» με ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες (σε αναζήτηση νέων εννοιών). Ένταξη στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό. Μορφές ένταξης (εντασσομένη ομάδα, ατομική ένταξη στο Νηπιαγωγείο). Διαδικασία ένταξης στον Παιδικό Σταθμό και στο Νηπιαγωγείο. Αρχές και στόχοι της ένταξης στην εκπαίδευση. Το Σχολείο ένταξης. Ο παιδαγωγός της ένταξης.

1.4. 02 Ειδική αγωγή (ζ' εξ., κ. Σιδέρη)

Εξέλιξη της ειδικής εκπαίδευσης από το ειδικό στο γενικό σχολείο. Παιδαγωγική - ψυχολογική μελέτη παιδιών με ειδικές ανάγκες. Παιδιά με αισθητηριακές διαταραχές. Παιδιά με κινητικές αναπηρίες

1.4.04 Γνωστική ανάπτυξη παιδιών με νοητική καθυστέρηση και εγκεφαλική παράλυση (ε' εξ. κ. Βλάχου)

Η πολυπλοκότητα του ορισμού και της οριοθέτησης της νοημοσύνης. Οι διάφορες διαστάσεις/ώψεις της νοητικής καθυστέρησης: οργανική -λειτουργική και κοινωνικο-πολιτική διάσταση της νοητικής καθυστέρησης. Οι παραδοσιακές και οι σύγχρονες «κατηγοριοποιήσεις» των παιδιών με νοητική καθυστέρηση και εγκεφαλική παράλυση. Στοιχεία της προσαρμοστικής συμπεριφοράς και το πρόβλημα της εμπειρικής σύλληψης της προσαρμοστικής συμπεριφοράς. Εγκεφαλική παράλυση (σπαστικότητα, δυσκαμψία, αθέτωση, υποτονία, αταξία) και συνοδά συμπτώματα.

1.4.05 Αναλυτικό πρόγραμμα και η εκπαίδευση παιδιών με νοητική καθυστέρηση (η' εξ. κ. Βλάχου)

Το μάθημα αυτό έχει ως στόχο την ανάλυση και κατανόηση των βασικών αρχών/διαδικασιών που διέπουν τη δημιουργία και εφαρμογή εναλλακτικών αναλυτικών προγραμμάτων για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών αναγκών που παρουσιάζουν οι μαθητές/τριες με νοητική καθυστέρηση ή/και με γνωστικές δυσκολίες/αναπηρίες. Αυτό προϋποθέτει την απομυθοποίηση του φαινομένου της νοητικής καθυστέρησης, την αξιοποίηση των σχετικών ερευνητικών δεδομένων στη δημιουργία εκπαιδευτικών σχεδίων δράσης και κυρίως την άμεση σύνδεση των γνωστικών δυσκολιών/ αναπηριών με την υφή, τη φύση και τη δομή της εκπαιδευτικής πράξης (έκδηλο και άδηλο αναλυτικό πρόγραμμα).

Ενότητα 2: Ψυχολογία

Κύκλος 2.0: Εισαγωγή

Εισάγει στην επιστήμη της ψυχολογίας και στη μελέτη της συμπεριφοράς των ζώντων οργανισμών. Παρουσιάζει περιληπτικά τα αντικείμενα με τα οποία ασχολείται η ψυχολογία, τις θεωρίες και τις μεθόδους που χρησιμοποιεί για να μελετήσει επιστημονικά την ανθρώπινη συμπεριφορά αλλά και τη συμπεριφορά των ζώων. Προσφέρει μια γενική άποψη των αρχών που διέπουν τις ειδικότητές της. Τις αρχές αυτές τις εξετάζει μέσα από τη μεθοδολογία, την ωρίμανση και την εξέλιξη, τα κίνητρα, τις αισθήσεις, τα συναισθήματα, τις γνωστικές λειτουργίες, τις αρχές και τις διαδικασίες της μάθησης, την ψυχολογική μέτρηση και αξιολόγηση, τις θεωρίες και την εκτίμηση της προσωπικότητας, την προσαρμογή, τις διαταραχές της συμπεριφοράς, τις θεραπευτικές τεχνικές, την κοινωνική συμπεριφορά, την επαγγελματική προσαρμογή και αποδοτικότητα.

2.0.01 Εισαγωγή στην ψυχολογία (α' εξ., κ. Μαλικιώση)

Εισάγει στο περιεχόμενο της επιστήμης της ψυχολογίας. Προσπαθεί να συνδέσει τη θεωρητική με την πρακτική προσέγγιση, παρουσιάζοντας τα πιο σημαντικά πορίσματα της ψυχολογικής έρευνας που δείχνουν και εξηγούν τους τρόπους και τα στάδια μέσα από τα οποία αναπτύχθηκε η επιστήμη της ψυχολογίας. Περιλαμβάνει: Εισαγωγή. Έννοια, περιεχόμενο και ιστορική εξέλιξη της ψυχολογίας. Μεθοδολογία. Βιολογικοί μηχανισμοί της συμπεριφοράς. Αντίληψη, μάθηση, μνήμη, γνωστικές λειτουργίες.

Κύκλος 2.1: Αναπτυξιακή ψυχολογία

Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο «ανθρώπινη ανάπτυξη», δηλαδή την ψυχολογική ανάπτυξη από την εμβρυακή ζωή ως τα γηρατεία. Περιέχει μαθήματα για τις ειδικές μεθόδους της αναπτυξιακής ψυχολογίας, για τους επιμέρους τομείς της γνωστικής, συναισθηματικής, κοινωνικής και γλωσσικής

ανάπτυξης, καθώς και μαθήματα που αφορούν ειδικότερα την ανάπτυξη κατά στάδια της βρεφονηπιακής, παιδικής και εφηβικής ηλικίας.

2.1.01 Αναπτυξιακή ψυχολογία: Εισαγωγή και γνωστική ανάπτυξη (γ' εξ, κ. Κατή)

Εισαγωγή στη μελέτη της ψυχολογικής ανάπτυξης του παιδιού: ιστορικά, θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα. Οι προσεγγίσεις της γνωστικής ανάπτυξης: γενετική θεωρία του Πιαζέ, ψυχοκοινωνική θεωρία του Βυγκότσκι, σύγχρονες λειτουργικές προσεγγίσεις.

2.1.03 Αναπτυξιακή Ψυχολογία: Συναισθηματική ανάπτυξη με έμφαση στις ψυχολογικές διεργασίες κατά τη βρεφική και νηπιακή ηλικία (δ' εξ., κ. Μαράτου)

Ορίζονται τα συναισθήματα και περιγράφεται η πρώιμη εμφάνισή τους τα δύο πρώτα χρόνια της ζωής. Περιγράφεται η συναισθηματική εξέλιξη του παιδιού και του εφήβου, με άξονά τις ψυχοδυναμικές θεωρίες και με ιδιαίτερη έμφαση σε όσες θεωρίες ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με τη βρεφική και τη νηπιακή ηλικία (Freud, Klein, Spitz, Winnicott, Mahler). Ακόμη, παρουσιάζονται και συζητώνται θεωρίες για τη γλωσσική ανάπτυξη: συμπεριφοριστική (Skinner), βιολογικές/γενετικές (Lenneberg, Chomsky), γνωστικές (Piaget, Vygotsky) και κοινωνική (Bernstein).

2.1.04 Ανάπτυξη του λόγου (στ' εξ., κ. Κατή)

Εισαγωγή στη μελέτη της ανάπτυξης των γλωσσικών/επικοινωνιακών ικανοτήτων: ιστορική ανασκόπηση, θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα. Η ανάπτυξη της γλώσσας: φωνολογικές, γραμματικές, σημασιολογικές ικανότητες. Η ανάπτυξη επικοινωνιακών ικανοτήτων: πραγματολογικών, κειμενικών, κοινωνιογλωσσικών. Γλωσσικές/επικοινωνιακές ικανότητες και εκπαίδευση.

2.1.05 Θέματα κοινωνικής ανάπτυξης (ε' εξ., κ. Παπαδοπούλου)

Αναλύονται ο τρόπος και οι μηχανισμοί με τους οποίους τα παιδιά, κατά την αναπτυξιακή τους πορεία, αντιλαμβάνονται, κατανοούν, εντάσσονται δημιουργικά και συμμετέχουν στον κοινωνικό τους χώρο. Κεντρική έννοια αποτελεί η διαδικασία της κοινωνικοποίησης, μέσω της οποίας τα παιδιά αποκτούν τη γνώση, τις συνήθειες, τις αξίες που θα τους επιτρέψουν να γίνουν μέλη της κοινότητας από την οποία προέρχονται.

2.1.06 Θεωρίες γνωστικής ανάπτυξης (δ' εξ., κ. Παπαδοπούλου)

Εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο τα παιδιά κατανοούν το περιβάλλον τους και οργανώνουν τη σκέψη τους, μέσα από τις θεωρίες του Πιαζέ και των νεο-Πιαζετικών, την κοινωνικο-πολιτισμική προσέγγιση του Βυγκότσκι, τις θεωρίες του νου.

Κύκλος 2.2: Κοινωνική Ψυχολογία

Η κοινωνική ψυχολογία, που αποτελεί τομή των κοινωνιολογικών παραγόντων και των ψυχολογικών καταβολών της ανθρώπινης

συμπεριφοράς, είναι απαραίτητη για τη διερεύνηση των κοινωνικών φαινομένων. Το μάθημα εισάγει στο έργο, τις ιδιαιτερότητες και τις μεθόδους της κοινωνικής ψυχολογίας. Τα επιμέρους θέματα που απασχολούν τη σύγχρονη κοινωνική ψυχολογία εντάσσονται σε τέσσερις μεγάλες ενότητες: Ατομικές Διεργασίες και Κοινωνική Συμπεριφορά, Διατομικές Διεργασίες, Ομαδικές Διεργασίες και Διομαδικές Σχέσεις, Συναλλαγή στο Ευρύτερο Κοινωνικό Περιβάλλον.

2.2. 02 Εισαγωγή στις γυναικείες σπουδές: Παραδείγματα από το χώρο της ψυχολογίας και της εκπαίδευσης (δ' εξ., κ. Ιγγλέση)

Το μάθημα στηρίζεται στην παραδοχή ότι οι γυναίκες ιστορικά έχουν αποκλειστεί από την επιστημονική κωδικοποιημένη γνώση. Οι κοινωνικές αλλαγές των τελευταίων τριάντα χρόνων δημιούργησαν την ανάγκη νέων θεωριών και εννοιολογικών εργαλείων που απαιτούν επανορισμό του ανδροκεντρικού επιστημονικού πεδίου. Οι νέες αυτές τάσεις στις επιστήμες της Ψυχολογίας και της Εκπαίδευσης τοποθετούν τις ιδιαίτερες εμπειρίες, ανάγκες και ενδιαφέροντα των γυναικών στο κέντρο της έρευνας, της μάθησης και της διδασκαλίας.

2.2. 03 Ανδρισμός και θηλυκότητα: μύθοι και στερεότυπα (γ' εξ., κ. Ιγγλέση)

Εξετάζονται τα φυλετικά στερεότυπα και η λειτουργία τους στη διαμόρφωση των ρόλων των φύλων. Η οικογένεια, το σχολείο, τα Μ.Μ.Ε. διερευνώνται ως τόποι αναπαραγωγής ενός πλέγματος ιδιαίτερων χαρακτηριστικών συμπεριφορών και συναισθημάτων, που αντανάκλουν τις κυρίαρχες στην κοινωνία στερεότυπες αναπαραστάσεις του ανδρισμού και της θηλυκότητας.

2.2. 05 Μειονότητες (στ' εξ., κ. Σιδέρη)

Οι μειονότητες στην Ελλάδα. Κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα των μειονοτήτων. Ήθη, έθιμα, δομή και λειτουργία των μειονοτικών ομάδων. Η θέση τους στον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας. Διαπολιτιστική ψυχολογία: Μειονεκτήματα, πλεονεκτήματα της διαπολιτιστικής ψυχολογίας. Πολιτισμός (Πολιτισμικά προβλήματα). Διαπολιτιστική εκπαίδευση: Διγλωσσία - Προσαρμογή. Εκπολιτισμός (εννοιολογικό πλαίσιο της θεωρίας του εκπολιτισμού)- Στάσεις εκπολιτισμού, Αφομοίωση - Εναρμόνιση - Προσαρμογή - Διαχωρισμός- Απόσχιση- Περιθωριοποίηση- Εκπολιτιστικό άγχος- Στερεότυπες αντιλήψεις -Αξίες-Συλλογικότητα-Ατομικισμός-Αξίες και εκπαίδευση, Ταυτότητα του «Εγώ»-Εθνική ταυτότητα-Δυναμική της εθνικής ταυτότητας-Κοινωνική ταυτότητα-Ταυτότητα μειονότητας-Συμμετοχή στην ομάδα, Παιδαγωγικά και ψυχολογικά προβλήματα. Ένταξη των παιδιών στην Προσχολική Αγωγή.

Κύκλος 2.3: Ψυχολογία ατομικών διαφορών και ψυχοπαθολογία

Ο κύκλος αυτός καλύπτει τα εξής θέματα: (α) Εισαγωγή στην κλινική ψυχολογία, με έμφαση στη μεθοδολογία της κλινικής έρευνας, τις βασικές αρχές της κλινικής συνέντευξης και το ατομικό ιστορικό. (β) Βασικές ψυχολογικές θεωρίες για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας, με έμφαση στις ατομικές διαφορές. (γ) Ένα εισαγωγικό μάθημα για την ανάπτυξη και

τους περιορισμούς στη χρήση των ψυχολογικών κριτηρίων. (δ) Περιγραφή των μεγαλύτερων ψυχοπαθολογικών συνδρόμων της βρεφικής και πρώτης παιδικής ηλικίας, με ιδιαίτερη έμφαση σε εκείνες τις περιπτώσεις που αντιμετωπίζουν πρώτοι οι νηπιαγωγοί και καλούνται να τις διαχειριστούν.

2.3. 03 Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής ηλικίας (η' εξ., κ. Μαράτου)

Ορίζονται οι έννοιες του παθολογικού/φυσιολογικού, της ψυχικής διαταραχής και του συμπτώματος. Παρουσιάζονται οι εξής ψυχοπαθολογικές ενότητες, με έμφαση στην ευαισθητοποίηση των νηπιαγωγών για την αντιμετώπιση πιθανών τέτοιων διαταραχών στα παιδιά που φοιτούν στο νηπιαγωγείο: Διαταραχές της διατροφής και του ύπνου-ενούρηση-εγκόπριση. Διαταραχές της ομιλίας και του λόγου. Διαταραχή της ελλειμματικής προσοχής. Παιδικές νευρώσεις. Νοητική καθυστέρηση. Παιδικός αυτισμός. Άλλες παιδικές ψυχώσεις. Το σύνδρομο του ψυχοκοινωνικού νανισμού.

2.3.05 Θεωρίες προσωπικότητας (γ' εξ., κ. Παπούδη)

Ορισμός της προσωπικότητας και η διαμάχη γενετικού-περιβαλλοντικού καθορισμού. Η μελέτη της προσωπικότητας. Οι θεωρίες προσωπικότητας. Οι θεωρίες των τύπων. Ψυχοδυναμικές θεωρίες. Μπηχεβιοριστική θεωρία. Θεωρία των χαρακτηριστικών. Θεωρίες παραγόντων. Θεωρία εαυτού. Πρόσφατες θεωρίες της προσωπικότητας.

2.3.06 Η επικοινωνία και τα προβλήματά της στην παιδική ηλικία (δ' εξ., κ. Παπούδη)

Ανάπτυξη της επικοινωνίας και ιδιαίτερα της μη λεκτικής επικοινωνίας. Βρεφική ηλικία: κοινωνικές δεξιότητες και κοινωνική αλληλεπίδραση. Παιδική ηλικία: κοινωνική αλληλεπίδραση μέσα στην οικογένεια και με συνομήλικους. Οι θεωρίες των Trevarthen, Stern και Bruner. Ο ρόλος της αλληλεπίδρασης μητέρας-παιδιού στην ανάπτυξη και πιθανοί ανασταλτικοί παράγοντες. Η περίπτωση του παιδιού με νοητική καθυστέρηση. Η περίπτωση του παιδιού με διαταραχές λόγου. Η περίπτωση της κοινωνικής αποστέρευσης. Η περίπτωση του αυτιστικού παιδιού. Η περίπτωση της μητέρας με κατάθλιψη.

Κύκλος 2.4: Εκπαιδευτική ψυχολογία και συμβουλευτική ψυχολογία

Ασχολείται με τη μελέτη της φύσης, των όρων, της μέτρησης και της αξιολόγησης της μάθησης στο σχολικό και στο γενικότερο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Μελετά τις διαδικασίες μέσα από τις οποίες ο/η παιδαγωγός περνάει στο μαθητή και στη μαθήτριά του την πληροφόρηση, τις δεξιότητες, τις αξίες, τις στάσεις καθώς και τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζει τις αρχές της ψυχολογίας στην πρακτική της διδασκαλίας στην προσπάθεια να προωθήσει την ανάπτυξη και εξέλιξη του μαθητή και της μαθήτριάς. Εκπαιδεύει στην ψυχοδυναμική των ανθρώπινων σχέσεων, έτσι ώστε οι μελλοντικοί παιδαγωγοί να μπορούν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα, τις σκέψεις, τις επιθυμίες και τις πηγές προβληματισμού των μαθητών/ριών τους συμβάλλοντας έτσι στην όλη μαθησιακή διαδικασία και την προσωπική ανάπτυξη τόσο των μαθητών/ριών τους όσο και των ίδιων.

2.4. 01 Ψυχολογία της εκπαίδευσης (β' εξ., κ. Μαλικιώση)

Ασχολείται με την εφαρμογή των αρχών, των τεχνικών και άλλων πόρων της ψυχολογίας για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο/η παιδαγωγός στην προσπάθεια να προωθήσει την ανάπτυξη και εξέλιξη του μαθητή και της μαθήτριας. Περιλαμβάνει: Έννοια και περιεχόμενο της Ψυχολογίας της Εκπαίδευσης, Μέθοδοι έρευνας, Βασικές ψυχολογικές αρχές της εξέλιξης της διαδικασίας της μάθησης, Παράγοντες που επηρεάζουν την εξέλιξη της προσωπικότητας, Το σχολείο ως φορέας κοινωνικοποίησης, Προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο και αντιμετώπισή τους, κ.ά.

2.4. 02 Συμβουλευτική ψυχολογία (στ' εξ., κ. Μαλικιώση)

Ευαισθητοποίηση των φοιτητών/ριών στο σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η συμβουλευτική στο χώρο της παιδείας. Εκπαίδευση στην ψυχοδυναμική των ανθρώπινων σχέσεων έτσι ώστε οι μελλοντικοί παιδαγωγοί να μπορούν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις επιθυμίες των μικρών παιδιών αλλά και όλων με όσους αλληλεπιδρούν. Περιλαμβάνει: Εισαγωγή στη φιλοσοφία, τη φύση και τους στόχους της, Ιστορική εξέλιξη, Μεθοδολογία, Θεωρητικές κατευθύνσεις, Συμβουλευτική διαδικασία.

2.4. 03 Εφαρμοσμένη συμβουλευτική ψυχολογία (ζ' εξ., κ. Μαλικιώση)

Μελέτη της συμβουλευτικής διαδικασίας μέσα από μια πρακτική προσέγγιση που θα βοηθήσει το φοιτητή και τη φοιτήτρια να μάθει πως πρέπει να διεξάγεται μια επικοινωνιακή συνέντευξη ή συνομιλία. Περιλαμβάνει: Βασικές αρχές της συμβουλευτικής συνέντευξης, Τρόποι καλύτερης συμβουλευτικής προσέγγισης, Δομή και στάδια εξέλιξης της συμβουλευτικής σχέσης, Επίβλεψη, ανάλυση και εκτίμηση πρακτικής εφαρμογής των επιμέρους δεξιοτήτων της συμβουλευτικής διαδικασίας.

Ενότητα 3: Κοινωνικές Επιστήμες

Κύκλος 3.0: Εισαγωγή

Τα μαθήματα του κύκλου αυτού επιδιώκουν μια εισαγωγή στο αντικείμενο, τις έννοιες, τις μεθόδους, την ιστορία, τη σύγχρονη προβληματική και τις τάσεις των κοινωνικών επιστημών. Εξοικειώνουν με τα ερμηνευτικά και ερευνητικά εργαλεία τους. Διερευνούν τις σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών κλάδων των επιστημών αυτών και τη σύνδεσή τους με τη θεματική της εκπαίδευσης και της αγωγής.

3.0. 01 Εισαγωγή στις κοινωνικές επιστήμες (γ' εξ., κ. Ασκούνη)

Το μάθημα επιχειρεί να εξοικειώσει τους φοιτητές/ριες με τον τρόπο σκέψης των κοινωνικών επιστημών. Δίνει έμφαση στην πολλαπλότητα των προσεγγίσεων που χαρακτηρίζει την κοινωνιολογία και επιχειρεί να αναδείξει την εσωτερική τους συνοχή. Η αναφορά σε βασικές κοινωνιολογικές θεωρήσεις (λειτουργισμός, συμβολική αλληλεπίδραση, εθνομεθοδολογία,

μαρξισμός κτλ.) γίνεται μέσα από την παρουσίαση του αντικείμενου και του δικτύου των εννοιών τους. Η καθημερινότητα και ο λόγος της (και πιο συγκεκριμένα η εκπαιδευτική πραγματικότητα) συγκροτεί το υλικό που ανακατασκευάζει κάθε φορά με βάση τα εννοιολογικά εργαλεία και τον τρόπο σκέψης της εξεταζόμενης κοινωνιολογικής θέσης.

Κύκλος 3.1: Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

Στα μαθήματα του κύκλου αυτού γίνεται μια κοινωνιολογική προσέγγιση διαφορετικών όψεων της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Στο επίκεντρο βρίσκονται τα ζητήματα της κοινωνικής λειτουργίας του εκπαιδευτικού θεσμού, της ισότητας των ευκαιριών, της κοινωνικής κινητικότητας δια της εκπαίδευσης, της γλώσσας και των κωδίκων της, των σχέσεων εξουσίας και ιδεολογίας στο σχολείο, των σχέσεων και στάσεων που αναπτύσσονται στη σχολική τάξη, της συμβολικής ανταλλαγής και επικοινωνίας, της καλλιέργειας κοινωνικών ταυτοτήτων, της αναπαραγωγής της γνώσης, της συγκρότησης των υποκειμένων και της κοινωνικοποίησης, της χρήσης και του ορισμού του σχολικού χρόνου και χώρου, της ανάπτυξης και κοινωνικής αξιοποίησης συγκεκριμένων εκπαιδευτικών πρακτικών.

3.1. 04 Ταυτότητες και διακρίσεις στην εκπαίδευση (ε' εξ., κ. Ασκούνη)

Το μάθημα αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο συγκροτείται η κοινωνική ταυτότητα και στο ρόλο που διαδραματίζει το σχολείο σ' αυτή τη διαδικασία. Ο ορισμός της ταυτότητας (του ίδιου) προϋποθέτει την ετερότητα (τον άλλο) και κάθε ταυτότητα κατατάσσει τα άτομα διαφοροποιώντας τα. Η διαφοροποίηση αυτή όμως συνδέεται με αξιολογήσεις, ιεραρχήσεις και αποκλεισμούς του «άλλου», του διαφορετικού. Στο μάθημα εξετάζεται η ιδιαίτερη συμβολή του σχολείου στη διαμόρφωση συλλογικών ταυτοτήτων αλλά και οι συνακόλουθες διαδικασίες διαφοροποίησης και αποκλεισμού του «διαφορετικού». Το ενδιαφέρον εστιάζεται σε τρεις βασικές εκδοχές της ταυτότητας που δομούνται γύρω από τους άξονες: φύλο, έθνος, κοινωνική τάξη.

3.1. 07 Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: ειδικά θέματα (η' εξ., κ. Μακρυνιώτη)

Εξετάζονται κριτικά οι ισχύουσες σχολικές/εκπαιδευτικές πρακτικές ως προς την ολοένα και εντονότερα εμφανιζόμενη πολιτισμική ανομοιογένεια του μαθητικού πληθυσμού και τις πιθανές συνέπειες που αυτές έχουν στη συγκρότηση των υποκειμένων. Οι έννοιες της διαφοράς και του πολιτισμού και η θεσμική τους διαχείριση από τον εκπαιδευτικό θεσμό αποτελούν τον πυρήνα του μαθήματος.

3.1. 14 Κοινωνιολογία της παιδικής ηλικίας (στ' εξ., κ. Μακρυνιώτη)

Το μάθημα εξετάζει την παιδική ηλικία ως κοινωνική κατηγορία και διερευνά τις ιστορικές, κοινωνικές, πολιτισμικές και οικονομικές διαδικασίες που οδήγησαν στην θεσμική διάκριση της από τους ενηλίκους. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, εξετάζονται κριτικά θέματα όπως οι κυρίαρχες θεωρητικές προσεγγίσεις γύρω από την παιδική ηλικία, η θέση της παιδικής ηλικίας στη κοινωνική δομή (όπως αυτή ορίζεται από τη σχέση με την απασχόληση, την εκπαίδευση και τη συμμετοχή στη δημόσια ζωή) καθώς και οι κοινωνικοί θεσμοί και οι

επαγγελματικές/επιστημονικές ειδικότητες που την αφορούν. Στη συζήτηση αυτή υπεισέρχονται οι μεταβλητές της κοινωνικής τάξης, του φύλου, της εθνότητας και αναιρούν την κυρίαρχη αντίληψη περί μιας, ενιαίας, αδιαφοροποίητης και ομοιογενούς παιδικής ηλικίας.

3.1. 15 Κοινωνιολογία του ελεύθερου χρόνου (ε' εξ., κ. Κορωναίου)

Αντικείμενο αυτού του σχετικά νέου κλάδου των κοινωνικών επιστημών είναι η μελέτη των ποικίλων δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στη διάρκεια του εξωεργασιακού και εξωσχολικού χρόνου, καθώς και των κοινωνικών ή ατομικών αξιών που προκύπτουν από αυτή τη δράση. Δίνεται ιδιαίτερη σημασία στη συμβολή των καθημερινών εξωσχολικών δραστηριοτήτων στην προώθηση της δια βίου εκπαίδευσης και της αυτομόρφωσης με στόχο την πολιτισμική ανάπτυξη.

3.1. 16 Η κοινωνικομορφωτική καταγωγή των νηπίων, Ερευνητική προσέγγιση (ζ' εξ., κ. Φραγκουδάκη)

1. Η εξοικείωση με τον εκπαιδευτικό θεσμό
 - 1.1 Εντοπισμός των ατομικών δυσκολιών των σχετικών με την κοινωνική καταγωγή.
 - 1.2 Μέθοδοι και τεχνικές ένταξης των νηπίων στο νηπιαγωγείο.
2. Η εξοικείωση με τα σύμβολα της γνώσης
 - 2.1 Εντοπισμός των ατομικών δυσκολιών των σχετικών με το μορφωτικό κεφάλαιο της οικογένειας.
 - 2.2 Μέθοδοι και τεχνικές εξοικείωσης των νηπίων με τη σχολική κουλτούρα.

Κύκλος 3.2: Συγκριτική εκπαίδευση

Αντικείμενο της συγκριτικής εκπαίδευσης είναι η συγκριτική μελέτη και ανάλυση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας, όπως διαμορφώνεται σε διάφορα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά, ιστορικά και πολιτισμικά πλαίσια. Το εάν αποτελεί κλάδο των επιστημών της αγωγής ή πεδίο επιστημονικής έρευνας, παραμένει υπό συζήτηση. Σε κάθε περίπτωση όμως, η συγκριτική εκπαίδευση χαρακτηρίζεται από διαπλοκή στοιχείων, όπως: η συγκριτική προσέγγιση, εμπλουτισμένη από εμπειρίες που αναφέρονται σε πολλές χώρες και διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα, η διεπιστημονικότητα, η κριτική / παρεμβατική διάθεση σχετικά με τα εκπαιδευτικά πράγματα.

3.2. 01 Συγκριτικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη συγκριτική εκπαίδευση (η' εξ., κ. Ηλιού)

Η συγκριτική εκπαίδευση προσδιορίζεται επιστημολογικά από τη σχέση της τόσο με άλλους συγκριτικούς επιστημονικούς κλάδους, όσο και με τις άλλες επιστήμες της αγωγής. Η συγκριτική προσέγγιση αποτελεί το κύριο μεθοδολογικό της εργαλείο. Παρουσιάζονται τυπολογίες των επιστημών της αγωγής, καθώς και η ιστορία της συγκρότησης της συγκριτικής εκπαίδευσης διεθνώς και στην Ελλάδα. Στη συνέχεια, αφού περιγραφούν οι κυριότεροι διεθνείς οργανισμοί με έμφαση σε αυτούς του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, διαγράφεται ο ρόλος τους στη διαμόρφωση και εξέλιξη της συγκριτικής εκπαίδευσης. Τέλος, επισημαίνεται με σχετικά παραδείγματα πώς η εκπαιδευτική πολιτική των διεθνών οργανισμών μπορεί να αξιοποιηθεί

δημιουργικά από τις διάφορες χώρες, στο μέτρο που έχουν αναπτύξει ενδογενές πλαίσιο για τη διαμόρφωση εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής.

3.2. 03 Η εκπαίδευση στη νέα Ευρώπη και κοινωνικά δικαιώματα (ζ' εξ., κ. Ζαμπέτα)

Το μάθημα αναφέρεται στις διαδικασίες συγκρότησης της ΕΟΚ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αναλύονται οι θεσμοί και οι διαδικασίες λήψης των αποφάσεων της Ένωσης στον τομέα της εκπαιδευτικής πολιτικής και εξετάζονται οι βασικότερες τάσεις πολιτικών, τόσο στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και στο επίπεδο χωρών-μελών. Παράλληλα αναλύεται η έννοια του ευρωπαίου πολίτη, ιδιαίτερα κάτω από το πρίσμα των κοινωνικών πολώσεων που δημιουργούνται σε συνθήκες κρίσης του κράτους πρόνοιας στο χώρο της νέας Ευρώπης. Στο πλαίσιο αυτής της ανάλυσης εξετάζεται η δυνατότητα άσκησης εναλλακτικών εκπαιδευτικών πολιτικών, οι οποίες να συμβάλουν σε μια στρατηγική εμπέδωσης των κοινωνικών πολιτικών δικαιωμάτων.

3.2.04 Η εκπαιδευτική και κοινωνική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης: συγκρότηση και εφαρμογή (ε' εξ., κ. Μενδρινού)

Σκοπός του μαθήματος είναι να παρουσιάσει και να αναλύσει το περιεχόμενο της εκπαιδευτικής και της κοινωνικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην εξέταση των θεσμικών μηχανισμών που διέπουν τη συγκρότηση και τον έλεγχο της εφαρμογής αυτών των πολιτικών, καθώς και στα προβλήματα υλοποίησής τους στο εθνικό επίπεδο.

3.2.05 Οι κοινωνικές διαστάσεις της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης: εκπαίδευση, κοινωνική προστασία, βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (στ' εξ., κ. Μενδρινού)

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξέταση της κοινωνικής διάστασης της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Το κοινωνικό στοιχείο, αν και έμμεσα προβαλλόμενο, είναι διάχυτο στη δράση των Ευρωπαϊκών θεσμών. Από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας μέχρι σήμερα, οι κοινωνικές παράμετροι αποτελούν κεντρική, και ίσως συνεκτική προϋπόθεση για την πρόοδο της διαδικασίας ολοκλήρωσης (ενδεικτικά είναι τα κοινωνικά κριτήρια σε κύριες οικονομικές πολιτικές της ΕΕ, που στηρίζουν λόγους εξαιρέσεων - αποκλίσεων). Το μάθημα επιχειρεί να αναλύσει τα στοιχεία εκείνα (διάφοροι τομείς πολιτικής) που συνθέτουν το κοινωνικό περιεχόμενο της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, όπως αυτά προκύπτουν σε σειρά Ευρωπαϊκών πολιτικών (κοινωνική πολιτική, πολιτικές εκπαίδευσης και έρευνας, πολιτικές για το περιβάλλον και την περιφερειακή ανάπτυξη, καθώς και πολιτικές άλλου περιεχομένου, όπως η πολιτική ανταγωνισμού και η βιομηχανική πολιτική, που δεν στερούνται κοινωνικών κριτηρίων στην εφαρμογή τους). Στα πλαίσια της εξέτασης αυτών των πολιτικών ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη συγκριτική ανάλυση των επιπτώσεων αλλά και των περιορισμών των κοινωνικών παραμέτρων κατά την υλοποίηση των διάφορων πολιτικών στο εθνικό επίπεδο των κρατών μελών. Τέλος το μάθημα θα εξετάσει τις επιπτώσεις της Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής σε συγκριτική προοπτική, εστιάζοντας στα εκπαιδευτικά συστήματα των επιμέρους κρατών-μελών.

Κύκλος 3.3: Εκπαιδευτική πολιτική και ιστορία της εκπαίδευσης

Στο πλαίσιο του αντικειμένου της εκπαιδευτικής πολιτικής αναλύεται η εκπαίδευση ως δραστηριότητα του σύγχρονου κράτους και εξετάζονται θέματα που αφορούν: θεωρίες κράτους και ερμηνείες της σχέσης κράτους - εκπαίδευσης - κοινωνίας, διαδικασίες διαμόρφωσης και κριτική της εκπαιδευτικής πολιτικής, σχέση δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων στην εκπαίδευση, συγκριτική ανάλυση εκπαιδευτικών πολιτικών και μεταρρυθμίσεων κ.ά. Η ιστορία της εκπαίδευσης εξετάζει τη διαχρονική προοπτική των τάσεων και των θεσμών που χαρακτηρίζουν επιμέρους εκπαιδευτικά συστήματα ή και παιδαγωγικές θεωρίες. Οι τομές της είναι άλλοτε χρονολογικές, άλλοτε γεωγραφικές και άλλοτε ειδολογικές.

3.3. 01 Κράτος και εκπαίδευση (σ' εξ., κ. Ζαμπέτα)

Αναλύονται οι βασικότερες θεωρητικές προσεγγίσεις που αφορούν την ερμηνεία της σχέσης κράτους και εκπαίδευσης (φιλελεύθερες, μαρξιστικές, πλουραλιστικές προσεγγίσεις κ.ά.), με στόχο την κριτική ανακατασκευή των επιχειρημάτων που προτείνουν. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται θέματα όπως η ερμηνεία της παρέμβασης του κράτους στο χώρο της εκπαίδευσης και το ζήτημα της συγκρότησης δημόσιου συμφέροντος σε αναφορά με τους εκπαιδευτικούς θεσμούς. Το μάθημα περιλαμβάνει διαλέξεις και σεμινάρια με αντικείμενο την ανάλυση κλασικών κειμένων.

3.3. 02 Η εκπαιδευτική πολιτική στην προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση: συγκριτική διάσταση (γ' εξ., κ. Ζαμπέτα)

Αναλύεται η εκπαιδευτική πολιτική στο χώρο της προσχολικής και της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται στην ανάλυση των διαδικασιών συγκρότησης των θεσμών προσχολικής αγωγής και στη συγκριτική ανάλυση των πολιτικών που αφορούν την αγωγή και εκπαίδευση της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται θέματα όπως η σχέση μεταξύ εκπαιδευτικών και κοινωνικών πολιτικών του κράτους στο χώρο της αγωγής της πρώιμης παιδικής ηλικίας, η διχοτομία των θεσμών προσχολικής αγωγής και το ζήτημα της επαγγελματισμού των εκπαιδευτικών της πρώιμης ηλικίας. Επίσης εξετάζονται ορισμένες από τις βασικότερες πολιτικές στο χώρο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως αυτές που αφορούν την αξιολόγηση στην εκπαίδευση κ.ά.

3.3.08 Ιστορία της νεοελληνικής εκπαίδευσης (γ' εξ., κ. Παπαδάκη)

Επισκόπηση της νεοελληνικής εκπαίδευσης από τα χρόνια του διαφωτισμού μέχρι τον 2ο παγκόσμιο πόλεμο. Εξετάζονται οι παιδαγωγικές αντιλήψεις, τα οργανωτικά χαρακτηριστικά και ο ιδεολογικός προσανατολισμός του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, με παράλληλη ερμηνευτική προσέγγιση πρωτογενών ιστορικών πηγών.

3.3.09 Η αλληλοδιδασκτική μέθοδος διδασκαλίας στην Ελλάδα τον 19ο αιώνα (δ' εξ., κ. Παπαδάκη)

Εξετάζονται οι Ευρωπαϊκές καταβολές της μεθόδου και η εφαρμογή της στην Ελληνική πρωτοβάθμια εκπαίδευση από τα χρόνια του αγώνα για την ανεξαρτησία μέχρι το 1880. Η ερμηνευτική ανάγνωση συναφών ιστορικών

πηγών αποσκοπεί στην περιγραφή του αλληλοδιδασκτικού μηχανισμού και στην ανάλυση του οικείου παιδαγωγικού προτύπου.

Ενότητα 4: Μεθοδολογία/Επιστημολογία

Κύκλος 4.0: Εισαγωγή

Τα εισαγωγικά μαθήματα αυτής της ενότητας καλύπτουν τις γνώσεις επιστημολογικών και μεθοδολογικών εννοιών, εργαλείων, προβληματισμών και κατευθύνσεων που είναι αναγκαίες για να μπορεί κανείς να παρακολουθήσει στη συνέχεια μαθήματα ποσοτικών και ποιοτικών αναλύσεων. Ο κύκλος καλύπτει τα θέματα: αλήθεια και αντικειμενικότητα, ιστορία και κριτική των μεθόδων, σχέση φυσικών και κοινωνικών επιστημών, επιστημονική εξέλιξη και πρόοδος, ιστορία και κοινωνιολογία της επιστήμης, έρευνα και ερευνητής, επιστημονική αξιοπιστία και εγκυρότητα, εξήγηση και ερμηνεία, μέθοδοι και τεχνικές, είδη τεχνικών δειγματοληψία, εφαρμογές.

4.0. 01 Εισαγωγή στην επιστημολογία και μεθοδολογία I

(ε' εξ., κ. Κουζέλης)

(α) Παρουσιάζονται και αναλύονται τα βασικά ερωτήματα που σχετίζονται με το αντικείμενο, το χαρακτήρα, την παραγωγή και την αλλαγή της επιστημονικής γνώσης. (β) Μέσα από τη μελέτη του ιδιαίτερου αντικειμένου της επιστημολογίας εξετάζεται η σύνδεση φιλοσοφικών και μεθοδολογικών επιλογών. (γ) Αναπτύσσονται και σχολιάζονται οι κύριες θέσεις των διαφορετικών επιστημολογικών ρευμάτων, οργανωμένες γύρω από τα ζητήματα που αναφέρονται στα χαρακτηριστικά της επιστήμης: επαγωγή ή παραγωγή ; - επαλήθευση ή διάψευση; - εμπειρία ή θεωρία; -συνεχής πρόοδος ή ρήξεις; -αντικειμενικότητα ή υποκειμενικότητα; - μέθοδος ή αναρχία; -φιλοσοφία; ιστορία ή κοινωνιολογία της επιστήμης; θεωρία μόνο των φυσικών ή και των κοινωνικών επιστημών; (δ) Εξετάζονται συγκριτικά οι τοποθετήσεις του λογικού θετικισμού, του κριτικού και του εφαρμοσμένου ορθολογισμού, του ιστορισμού και του κονστρουκτιβισμού. (ε) Αναλύονται τα ιδιαίτερα επιστημολογικά και μεθοδολογικά χαρακτηριστικά των κοινωνικών επιστημών και εξετάζονται τα προβλήματα που συνδέονται με την κατανόηση και τις αξίες στις επιστήμες αυτές.

4.0. 02 Εισαγωγή στην επιστημολογία και μεθοδολογία II / Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, Έμφαση στις επιστήμες της αγωγής (ζ' εξ., κ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη)

(Απευθύνεται κυρίως στους φοιτητές/ριες του τελευταίου έτους που έχουν παρακολουθήσει δύο τουλάχιστον μαθήματα ερευνητικής μεθοδολογίας και σε μεταπτυχιακούς φοιτητές/ριες).

Οι στόχοι του μαθήματος συμπεριλαμβάνουν εκτός των άλλων την επεξεργασία θεωρίας, (ορίζοντα) της πραγματικότητας και του πραγματολογικού υλικού έτσι ώστε να κατανοηθεί σε πρώτη φάση και να κατακτηθεί (ας ελπίσουμε) ο τρόπος συγκρότησης, χρήσης και

επαναδιαπραγμάτευσης της θεωρίας, των εννοιών και του πραγματολογικού υλικού σε σχέση με το παρακάτω πλαίσιο.

- Από τα μέσα του αιώνα και μετά οι κοινωνικές επιστήμες ανέπτυξαν και εξειδίκευσαν εμπειρικές - πειραματικές - στατιστικές - θετικιστικές προσεγγίσεις για να ερευνήσουν περίπου κάθε εκπαιδευτικό πρόβλημα υπό τον ήλιο.
- Στις δεκαετίες του 1970 η Μαρξιστική κριτική της εξουσίας, της κοινωνικής αναπαραγωγής και της κυριαρχίας αναπτύχθηκε στην εκπαίδευση μαζί με το αίτημα για επαναστατική αλλαγή. Η κριτική της Σχολής της Φρανκφούρτης έφερε στην εκπαιδευτική θεωρία τη σύνθεση της ιστορίας, της κοινωνικής θεωρίας και της ψυχολογίας. Η κριτική του θετικισμού και της τεχνοκρατίας αναπτύχθηκε παράλληλα με το αίτημα για περισσότερο ανθρώπινη ανθρωπιστική επιστήμη.
- Οι δεκαετίες του 1980 και 1990 φέρνουν την ανάπτυξη μεταθετικιστικής, ερμηνευτικής και νέο - Μαρξιστικής κριτικής, ενώ η ονομαζόμενη «ποιοτική» έρευνα αναζητά παράλληλη δραστηριότητα με την ονομαζόμενη «ποσοτική» έρευνα. Επικρατεί σχετική «εκκρεμότητα» στη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα σε αντίθεση με την προηγούμενη γενιά ερευνητών. Η προηγούμενη γενιά επέλεξε και μύηθηκε σε ένα συγκεκριμένο και σχετικά σταθερό ερευνητικό «παράδειγμα», ενώ σήμερα οι ερευνητές ψάχνουν απαντήσεις σε σημαντικά προβλήματα θεωρίας και μεθόδου.

Κύκλος 4.1: Τεκμηρίωση

Τα μαθήματα με αυτό το αντικείμενο απαντούν στο ερώτημα: πώς γράφεται μια επιστημονική εργασία. Αποτελούν έτσι απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στα περισσότερα μαθήματα του 'μήματος και στα υπόλοιπα μαθήματα της ενότητας μεθοδολογίας και επιστημολογίας.

4.1. 01 Στοιχεία τεκμηρίωσης επιστημονικών εργασιών (β' εξ., κ. Ασκούνη)

Το μάθημα στοχεύει να εξοικειώσει τους/τις φοιτητές/ριες/τριες με τη λογική της επιστημονικής εργασίας και να τους προσφέρει στοιχειώδη εργαλεία για την εκπόνηση εργασιών στο πανεπιστήμιο. Το περιεχόμενο περιλαμβάνει τα εξής: Η επιστημονική εργασία και οι στόχοι της: κριτήρια επιστημονικότητας. Επιλογή και οριοθέτηση του θέματος. Πηγές επιστημονικής εργασίας: κριτήρια αξιολόγησης των πηγών. Βιβλιογραφική έρευνα: η βιβλιοθήκη και οι δυνατότητες που προσφέρει στο χρήστη, επιλογή βιβλιογραφίας, βιβλιογραφικά δελτία. Αποδελτίωση υλικού: δελτία και σημειώσεις. Συγγραφή: παραθέματα, παραπομπές, κριτήρια γραφής.

Κύκλος 4.2: Μέθοδοι Έρευνας

Εξετάζονται τόσο οι ποσοτικές όσο και οι ποιοτικές μέθοδοι έρευνας. Στις ποσοτικές μεθόδους εργαζόμαστε με αριθμητικά δεδομένα, που προκύπτουν από τη χρήση των μεθόδων της παρατήρησης ή του πειράματος. Τα σχετικά μαθήματα παρουσιάζουν μεθόδους διαχείρισης και ανάλυσης εκπαιδευτικών δεδομένων, με στόχο την περιγραφή και ερμηνεία των φαινομένων που αντανακλώνται στα δεδομένα αυτά. Η ποιοτική έρευνα έχει ιδιαίτερους

κανόνες και αρχές. Τα σχετικά μαθήματα ασχολούνται με το ζήτημα της αντικειμενικότητας αυτών των μεθόδων όπως και με τις ποικίλες τεχνικές τους: ανάλυση περιεχομένου, ανάλυση λόγου, επιτόπια και συμμετοχική παρατήρηση, εθνομεθοδολογικές προσεγγίσεις. Προτείνουν επίσης εφαρμογές των ποιοτικών μεθόδων σε ερευνητικά σχέδια που έχουν ως αντικείμενό τους τις εκπαιδευτικές σχέσεις και πρακτικές.

4.2. 01 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Στατιστική I (ε' εξ., κ. Γιαλαμάς)

Περιγραφική Στατιστική (κατανομές συχνοτήτων, μέτρα κεντρικής θέσης, μέτρα μεταβλητότητας, συνάφεια, αξιολόγηση ατομικών περιπτώσεων). Εισαγωγή στην Επαγωγική Στατιστική (δειγματοληπτικές κατανομές, διαστήματα εμπιστοσύνης, έλεγχοι υποθέσεων για το μέσο όρο, ανάλυση συχνοτήτων με τη χι-τετράγωνο κατανομή).

4.2. 02 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Ανάλυση δεδομένων με τη βοήθεια Η/Υ (στ' εξ., κ. Γιαλαμάς)

Σύντομη εισαγωγή στη χρήση υπολογιστών. Εφαρμογή στατιστικών μεθόδων με τη βοήθεια Η/Υ. Εκπόνηση γραπτής εργασίας

4.2. 03 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Ανάλυση περιεχομένου (στ' εξ., κ. Κορωναίου)

Η σημασία των λεκτικών και εξωλεκτικών μηνυμάτων και η χρήση της ανάλυσης περιεχομένου. Ο ρόλος της προβληματικής, των υποθέσεων και των εννοιών στην έρευνα. Τα αντικείμενα της ανάλυσης περιεχομένου: σχολικά εγχειρίδια, προγράμματα, τύπος (κείμενο και εικόνα), συνεντεύξεις κλπ. Είδη της ανάλυσης περιεχομένου: ποιοτική και ποσοτική ανάλυση. Κριτήρια επιλογής των διαφόρων τεχνικών της ανάλυσης περιεχομένου. Οι συγκριτικές μέθοδοι και η ανάλυση περιεχομένου.

4.2. 04 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Βασικές αρχές της ποιοτικής έρευνας (ζ' εξ., σεμινάριο, κ. Ιγγλέση)

Στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση των κανόνων που διέπουν τις ποιοτικές προσεγγίσεις στην έρευνα και των ερωτημάτων που θέτουν. Θα αναπτυχθούν οι ηθικές και διαπροσωπικές διαστάσεις που υπεισέρχονται στην ερευνητική διαδικασία και θα συζητηθούν θέματα που προκύπτουν από τον δεοντολογικό κώδικα, το απόρρητο, τις πολιτισμικές και άλλες διαφορές, και τη σημασία που έχει για τα άτομα η συναίνεσή τους στην έρευνα.

Ενότητα 5: Θετικές Επιστήμες και Εκπαίδευση

Κύκλος 5.1: Έννοιες φυσικών επιστημών

Εισαγωγή σε βασικές αρχές και θεωρίες των φυσικών επιστημών, στην εξέλιξη των βασικών τους εννοιών και στη σχέση αυτών των γνωστικών αντικειμένων με ζητήματα εκπαίδευσης και ειδικότερα της διδακτικής.

Κύκλος 5.1: Έννοιες φυσικών επιστημών

Εισαγωγή σε βασικές αρχές και θεωρίες των φυσικών επιστημών, στην εξέλιξη των βασικών τους εννοιών και στη σχέση αυτών των γνωστικών αντικειμένων με ζητήματα εκπαίδευσης και ειδικότερα της διδακτικής.

5.1. 01 Στοιχεία Βιολογίας (α' εξ., κ. Φλογαίτη)

1. Δομή και Λειτουργία του κυττάρου: Χημική σύσταση του κυττάρου (πρωτεΐνες, νουκλεϊκά οξέα κλπ.), Κυτταρικά οργανίδια, Μεταβολισμός του κυττάρου.
2. Γενετική: Αναπαραγωγή, γονιμοποίηση και κληρονομικότητα, Μίτωση και μείωση, Το γενετικό υλικό, Μηχανισμοί μεταβίβασης του γενετικού υλικού, Χρωμοσωμικές ανωμαλίες, Μοριακή γενετική, Ομάδες αίματος του ανθρώπου, Αιμοσφαιρινοπάθειες.
3. Μικροοργανισμοί, Άμυνα απέναντι στα παθογόνα μικρόβια.
4. Ανατομία και φυσιολογία του ανθρώπου: Ιστοί και συστήματα οργάνων, Το νευρικό σύστημα (ο νευρικός ιστός και η λειτουργία του, Ανατομία και λειτουργία του νευρικού συστήματος), Οι ενδοκρινείς αδένες και οι εκκρίσεις τους.

5.1. 02 Η εξέλιξη των ιδεών στις Φυσικές Επιστήμες (δ' εξ., κ. Τσελφές)

Μια ιστορική εισαγωγή στην «επιστημονική επανάσταση» του 17ου αιώνα, με έμφαση στις ιδέες για τη φύση και το κύρος της επιστημονικής γνώσης. Εστιάζουμε επίσης στη δυσκολία που εμφανίζεται στην αλλαγή των ιδεών για τη φύση, στο ρόλο της φαντασίας στη γέννηση των ιδεών και την κοινωνική διάσταση της επιστημονικής δραστηριότητας.

5.1.03 Έννοιες φυσικών επιστημών (γ' εξ., κ. Κολλιόπουλος)

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η γνωριμία και η εξοικείωση με βασικές έννοιες των φυσικών επιστημών, όπως το φως, η κίνηση, ο χώρος, η θερμότητα και η ενέργεια, οι οποίες αποτελούν σημαντικά εργαλεία στη διαδικασία οικοδόμησης της επιστημονικής γνώσης στην εκπαίδευση. Παράλληλα, περιγράφονται, αναλύονται και αιτιολογούνται οι νοητικές παραστάσεις που διαμορφώνουν τα παιδιά της προσχολικής και σχολικής ηλικίας για τις ίδιες έννοιες όταν περιγράφουν και ερμηνεύουν τα φυσικά φαινόμενα. Τέλος, αναδεικνύονται η φύση και τα χαρακτηριστικά της εννοιολογικής απόστασης ανάμεσα στις επιστημονικές ιδέες και στις ιδέες των παιδιών και τεκμηριώνεται η ανάγκη εισαγωγής διαφορετικών διατυπώσεων των φυσικών εννοιών στις διάφορες εκπαιδευτικές βαθμίδες και ιδιαίτερα στην βαθμίδα της προσχολικής εκπαίδευσης.

Κύκλος 5.2: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Τα μαθήματα αυτού του κύκλου αποσκοπούν (α) στην εισαγωγή των φοιτητών/ριών στο γνωστικό και ιδεολογικό χώρο του περιβάλλοντος και της οικολογίας, (β) στην κατανόηση της προβληματικής και του θεωρητικού και μεθοδολογικού πλαισίου της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, (γ) στην άσκηση των φοιτητών/ριών σε μεθόδους και τεχνικές οι οποίες θα τους/τις βοηθήσουν να διαμορφώσουν μελλοντικά στο σχολείο κατάλληλες διδακτικές

παρεμβάσεις που θα εξυπηρετούν τους στόχους της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

5.2. 01 Περιβαλλοντική εκπαίδευση I: Εισαγωγή (γ' εξ., κ. Φλογαίτη)

Η προβληματική του περιβάλλοντος. Σχέσεις ανθρώπου-περιβάλλοντος. Οικολογική κρίση-αίτια και συνέπειες. Οικολογία και οικολογικές κινήσεις, Ανάπτυξη και περιβάλλον. Ιδεολογική δομή του περιβαλλοντισμού. Η προβληματική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Γένεση και εξέλιξη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Διεθνείς διασκέψεις σχετικές με το περιβάλλον και την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Η παιδαγωγική διάσταση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Περιβάλλον και εκπαίδευση, Στόχοι, αρχές, χαρακτηριστικά της Περιβαλλοντικής Αγωγής, Περιβαλλοντική εκπαίδευση και εκπαιδευτικό σύστημα.

5.2. 02 Περιβαλλοντική εκπαίδευση II - Βασικές έννοιες και μεθοδολογικές προσεγγίσεις (δ' εξ., κ. Φλογαίτη)

Βασικές έννοιες της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Δομή και λειτουργία των οικοσυστημάτων, ροή ενέργειας, μεταφορά και ανακύκλωση της ύλης, δυναμική πληθυσμών. Περιβαλλοντικά προβλήματα, αίτια, συνέπειες, προσεγγίσεις, αντιπαραθέσεις. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις και διδακτικές τεχνικές. Μοντέλα συνολικής προσέγγισης της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Ελλάδα.

Ενότητα 6: Αισθητική αγωγή

Κύκλος 6.1: Μουσική/Κινητική

Στα μαθήματα αυτού του κύκλου δίνονται οι θεωρητικές βάσεις της μουσικής και της κινητικής, αναλύονται τα βασικά στοιχεία των μουσικοκινητικών παιχνιδιών, διδάσκονται πρώτες μορφές αυτοσχεδιασμού και εξετάζονται οι αρχές της διδακτικής της μουσικής σε παιδιά. Παράλληλα γίνεται βιωματική προσέγγιση του τραγουδιού, της χρήσης οργάνων καθώς και της κατασκευής μουσικών οργάνων με απλά υλικά.

6.1. 02 Μουσική και κινητική I (α' εξ., κ. Τσαφταρίδης)

Η μουσική και κινητική αγωγή ως μέσο αισθητικής καλλιέργειας και έκφρασης συναισθημάτων. Ιστορικά στοιχεία για την Μουσική και Κινητική (Μ.Κ.): πού ανιχνεύονται οι ρίζες της, με ποιο τρόπο εμφανίζεται, ποιο ρόλο έπαιζε, εξέλιξη και πιασχυρισμάτ. , Η εκ νέου ανακάλυψη της Μ.Κ. στις αρχές του αιώνα μας. Οι μεγάλοι μουσικοπαιδαγωγοί και η φιλοσοφία τους. Ρυθμός, λόγος, μελωδία, κίνηση και η έννοια της «στοιχειοδομικής» (elementar) μουσικής. Ο ήχος και τα βασικά στοιχεία της μουσικής μέσα από τα μουσικά και κινητικά παιχνίδια. Απλές κυκλικές φόρμες (gondo), επίμονο βάσιμο (basso ostinato) και ο αυτοσχεδιασμός στη σύνθεση μουσικοκινητικού έργου.

όπως κουτιά από αναψυκτικά, πλαστικά ποτήρια, χάνδρες, κομμάτια από ξύλο, φύλλα, όστρακα. Ρυθμικά και μελωδικά παιχνίδια με χρήση των ιδιοκατασκευασμένων οργάνων.

6.1.06 Μουσική και κινητική II (β' εξ., κ. Τσαφταρίδης)

(Προαπαιτούμενο: Μουσική και Κινητική I)

Η πρακτική εφαρμογή της Μ.Κ. στις μικρές ηλικίες και ιδιαίτερα στο χώρο του νηπιαγωγείου. Φωνητικές δυνατότητες των νηπίων, όργανα και δυνατότητες χρήσης από αυτά. Ο αυτοσχεδιασμός και η ελεύθερη δημιουργία σαν κύτταρο της μουσικής πράξης και της αισθητικής αγωγής. Παραδοσιακά και σύγχρονα τραγούδια που μπορούν να τραγουδηθούν από παιδιά. Η δυναμική της τάξης, προβλήματα και λύσεις.

6.1.08 Κατασκευές μουσικών οργάνων II (δ' εξ., κ. Τσαφταρίδης)

Σύνθετες κατασκευές μουσικών οργάνων με «απλά και άχρηστα» υλικά. Τέτοια υλικά είναι το καλάμι, οι φλάσκες, οι μεταλλικοί σωλήνες, τα μεταλλικά ελάσματα, το δέρμα και τα τύμπανα. Όργανα που μπορούν να χορδιστούν με απόλυτη οξύτητα (A - 440 Hz). Μουσική, τραγούδια και κατασκευές από διαφορετικούς μουσικούς πολιτισμούς.

6.1.09 Το τραγούδι ως μέσον έκφρασης (ε' & στ' εξ., κ. Τσαφταρίδης-κ. Βαρελάς)

Το Ελληνικό μονοφωνικό τραγούδι, τόσο παραδοσιακό όσο και σύγχρονο, θα αποτελέσει το υλικό για να ερευνηθούν και να αναλυθούν τα στοιχεία που αναδεικνύουν το τραγούδι ως μέσο έκφρασης και επικοινωνίας. Η προσέγγιση θα είναι βιωματική μέσα από τη φωνή στο ομαδικό τραγούδι καθώς και τη χρήση μικρών τονικών και μη τονικών οργάνων.

6.1.10 Δημιουργικές μουσικές δραστηριότητες: η χρήση της κιθάρας (ε' & στ' εξ., κ. Βαρελάς)

Το μάθημα αυτό που σε συνδυασμό με μαθήματα άλλων εξαμήνων θα βοηθήσει τον φοιτητή να αναπτύξει τις μουσικές του δεξιότητες, περιλαμβάνει: κούρδισμα της κιθάρας, θέσεις χεριών, εκμάθηση απλών συγχορδιών, ανάγνωση συμβόλων συγχορδιών, ανάγνωση απλής παρτιτούρας, συνοδεία φωνής, χρήση *capotastro* και προφορική εκμάθηση μελωδίας.

Κύκλος 6.2: Εικαστική Αγωγή

Με τα μαθήματα αυτά οι φοιτητές/ριες εισάγονται στο νόημα της αισθητικής αγωγής στα εικαστικά. Επιδιώκεται η σύνδεση της θεωρίας της ζωγραφικής, γλυπτικής, χαρακτικής κλπ. με τη πράξη. Οι φοιτητές/ριες εκφράζονται δημιουργώντας με ποικίλα υλικά και τεχνικές. Εκπαιδεύονται ώστε να μπορούν να εφαρμόσουν την εικαστική αγωγή στη διδακτική πράξη, με στόχο την καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης και έκφρασης των παιδιών.

6.2.01 Εισαγωγή στην αισθητική αγωγή - εικαστικές τέχνες (α' εξ., κ. Κακίση)

Το μάθημα αποτελείται από δύο μέρη: θεωρητικό και πρακτικό.

- Θεωρητικά: Τι είναι τέχνη, Αισθητική Αγωγή, Εισαγωγή στις Εικαστικές Τέχνες, Εισαγωγή στην Εικαστική Αγωγή, Υλικά και οργάνωση στο νηπιαγωγείο, Παιδική ζωγραφική, Εικαστικά στάδια του παιδιού, Η ζωγραφική και τα στοιχεία της: Σχέδιο, τόπος, χρώμα, συμβολισμοί χρωμάτων, σημείο, γραμμή, σχήμα, επίπεδο, σύνθεση κ.ά., Μάσκες και θέατρο μασκέ.
- Πρακτικά: Υλικά και τεχνικές: α) μαρκαδόροι, β) παστέλ, γ) δακτυλομπογιές, δ) ζωγραφική με πινέλα, ε) κολάζ, στ) μάσκες, ζ) χριστουγεννιάτικες διακοσμήσεις.

6.2.03 Εικαστική Αγωγή I (ε' εξ., κ. Κακίση)

Το μάθημα αποτελείται από δύο μέρη: θεωρητικό και πρακτικό.

- Θεωρητικό: Στοιχεία ιστορίας της Τέχνης: α) Αρχαίοι πολιτισμοί και η ζωγραφική τους, β) Σύγχρονη Τέχνη: Κινήματα του 20ου αιώνα, Στοιχεία αισθητικής και φιλοσοφίας της τέχνης, Γλυπτική, πλαστική, κεραμική, Ο πηλός, Χαρακτική, Ο Gaudí και η αρχιτεκτονική, Το διακοσμητικό σχέδιο, Ελληνικά λαϊκά μοτίβα, Τα παιχνίδια και οι κούκλες.
- Πρακτικό: Πηλοπλαστική, Χάραγμα, Τύπωμα με απλά υλικά, Κατασκευή παιχνιδιών και κούκλας με απλά υλικά, Χαλκοπλαστική, Πασχαλιάτικες και άλλες διακοσμήσεις, Διακοσμητικά σχέδια.

6.2.04 Εικαστική Αγωγή II (στ' εξ., κ. Κακίση)

Το μάθημα αποτελείται από δύο μέρη: θεωρητικό και πρακτικό.

- Θεωρητικό: Στοιχεία κριτικής της Τέχνης, Σχέση ζωγραφικής με άλλες Τέχνες, Διδακτική της Τέχνης στην προσχολική αγωγή, Το ανάγλυφο, Κατασκευές στο χώρο, Χαρακτική και τύπωμα, Χαρτοπολτός.
- Πρακτικό: Ζωγραφική: μεικτή τεχνική, Ανάγλυφες κατασκευές, Τρισδιάστατες κατασκευές στο χώρο, Χαρακτική και τύπωμα με λινόλεουμ, Χαρτοπολτός: κούκλες κουκλοθέατρου, μάσκες κ.ά.

Κύκλος 6.3: Θέατρο

Η θεατρική πράξη ως μέσο καλλιέργειας των φοιτητών αποσκοπεί πέρα από την απόκτηση γνώσεων στο να τους καταστήσει ικανούς να χρησιμοποιήσουν στην πράξη τις δεξιότητες που απέκτησαν, τόσο στη δημιουργία θεατρικών δρωμένων στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος, όσο και μέσα στην ίδια την παιδευτική διαδικασία. Επιπλέον ενεργοποιούν τον εαυτό τους σε όλα τα επίπεδα και ασκούνται σωματικά, ψυχικά και πνευματικά, συνειδητοποιώντας δυνάμεις τις οποίες με μόνη την απόκτηση γνώσεων δεν μπορούν να αποκαλύψουν.

6.3.02 Εισαγωγή στο κουκλοθέατρο (α' εξ., κ. Παρούση)

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών/ριών στις βασικές αρχές και την ιδιομορφία της τέχνης της κούκλας, παρουσίαση και ένταξη της στην εκπαιδευτική διαδικασία. Είδη κούκλας ως προς την τεχνική κίνησής τους, τεχνικές και είδη σκηνικής παρουσίας, γνωριμία του τρόπου κατασκευής κλασικής και σύγχρονης κούκλας. Μυθοπλασία, σενάριο κουκλοθέατρου. Το κουκλοθέατρο στην καθημερινή παιδαγωγική πράξη.

6.3.06 Κουκλοθέατρο II και αυτοσχεδιασμοί (δ' εξ., κ. Παρούση)

Αυτοσχεδιασμοί: κατασκευές αυτοσχεδίας κούκλας με στόχο την επιδεξιότητα και την αισθητική. Σκηνικές μελέτες με αυτοσχεδίες κούκλες, οι οποίες κινητοποιούν τη φαντασία, αναπτύσσουν την αίσθηση του χιούμορ, εμπλουτίζουν την ορατή εικόνα, απελευθερώνουν τον φοιτητή. Σκοπός είναι να ανακαλύψουν οι φοιτητές/ριες τις πολύπλευρες δυνατότητες που παρέχονται στην εμπύχωση της κούκλας με στοιχειώδη σκηνοθετική τεχνική έτσι ώστε να είναι σε θέση να τη χρησιμοποιήσουν στην εκπαιδευτική διαδικασία.

6.3.07 Θέατρο και προσχολική ηλικία (α' εξ., κ. Φραγκή)

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρία και πρακτική γύρω από την σωματική και κινησιολογική ανάπτυξη του νηπίου σε σχέση με το περιβάλλον, ψυχοσωματική έκφραση και ανίχνευση επικοινωνιακών κωδίκων. Ιδιαίτερα το βάρος θα δοθεί στην ανάπτυξη της εκφραστικής/γλωσσικής ικανότητας μέσω του αυτοσχεδίου διαλόγου και της επεξεργασίας λογοτεχνικών κειμένων.

6.3.08 Το θεατρικό παιχνίδι και η δραματοποίηση (β' εξ., κ. Φραγκή)

Οι δύο εφαρμογές της θεατρικής πράξης στην εκπαίδευση δίνουν την δυνατότητα σε μαθητή και εκπαιδευτικό να αντλήσουν πολλαπλές εμπειρίες. Οι παιδαγωγικές, καλλιτεχνικές και εν τέλει επικοινωνιακές αρετές του θεάτρου με την μέθοδο του αυτοσχεδιασμού μέσα απ' το παιχνίδι εμπλουτίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία ιδιαίτερα στην προσχολική ηλικία. Με αυτή την βάση το μάθημα θα περιλάβει τόσο τις αρχές που διέπουν θεωρητικά το θεατρικό παιχνίδι και την δραματοποίηση, όσο και πρακτικές εφαρμογές.

Ενότητα 7: Γενική Παιδεία

Κύκλος 7.1: Λογοτεχνία

Τα μαθήματα της λογοτεχνίας στοχεύουν στην εξοικείωση με το χαρακτήρα και το περιεχόμενο της λογοτεχνικής γραφής καθώς και στη γνωριμία των βασικότερων περιόδων της μεσοελληνικής λογοτεχνίας (Δημοτικό τραγούδι, Σολωμός, «γενιά του 1930», πρώτη μεταπολεμική γενιά), όπως έχουν διαγραφεί από τους σημαντικότερους ιστορικούς της. Η ενότητα αυτή παρακολουθεί μια συνθετική πορεία που ολοκληρώνεται με την ακμή της νεοελληνικής λογοτεχνίας και εξασφαλίζει τη γνωριμία με συγγραφείς και χαρακτηριστικά παραδείγματα πεζών και ποιητικών κειμένων που συντελούν στην ανανέωσή της.

7.1.01 Νέα Ελληνική Φιλολογία I (α' εξ., κ. Παπακώστας)

Εισαγωγή. Περίοδος της Νέας Ελληνικής Φιλολογίας. Φιλολογία και λογοτεχνία. Ο όρος λογοτεχνία και τι αυτός αντιπροσωπεύει. Λογοτεχνικά ρεύματα. Τάσεις και τεχνοτροπίες. Η λογοτεχνία και οι κοινωνικές της παράμετροι. Κοινωνικοί χώροι. Ρομαντισμός, ρεαλισμός, παρνασσισμός. Ο Αιμ. Ζολά και ο τρόπος υποδοχής του. Η γενιά του '80. Η λογοτεχνική

δημιουργία κατά τις δεκαετίες 1910, 1920 (Καβάφης, Σικελιανός, Βάρναλης, Καρυωτάκης). Ερμηνεία αντιπροσωπευτικών κειμένων.

7.1.02 Νέα Ελληνική Φιλολογία II (β' εξ., κ. Παπακώστας)

Συμβολισμός και Νεοσυμβολισμός. Η λεγόμενη γενιά του '30. Η μετάβαση από το παραδοσιακό στο μοντέρνο. Σεφέρης, Ελύτης, Ρίτσος, Θεοτοκάς, Πολίτης, Καραγάτσης, Μυριβήλης. Ο υπερρεαλισμός και οι κοινωνικές του προεκτάσεις. Ερμηνεία αντιπροσωπευτικών κειμένων: *Αργώ* (Θεοτοκάς), *Εροϊκά* (Πολίτης), ποιήματα Σεφέρη και Ελύτη. Η πρώτη μεταπολεμική γενιά.

7.1.03 Νέα Ελληνική Φιλολογία III (δ' εξ., κ. Παπακώστας)

Εκπαιδευτικός δημοτικισμός. Το γλωσσικό ως κοινωνικό ζήτημα. Προσπάθεια συγγραφής νέων αναγνωστικών. Γλώσσα και λογοτεχνία. Δημοτικιστικοί σύλλογοι και Εκπαιδευτικός Όμιλος.

7.1.04 Αφηγηματικές αναπαραστάσεις του πραγματικού: ο ρεαλισμός στην νεοελληνική πεζογραφία (ε' εξ., κ. Πάτσιου)

Παράλληλα, αλλά και σε αντίθεση με την ειδυλλιακή αναπαράσταση της ζωής του χωριού, με την αποσιώπηση των αδιεξόδων και των συγκρούσεων της κοινωνικής πραγματικότητας, όπως αναπτύσσεται και καλλιεργείται συστηματικά στο πλαίσιο της ανθεκτικής νεοελληνικής ηθογραφίας, αρθρώνεται ένας αφηγηματικός λόγος περισσότερο κριτικός, παρά περιγραφικός. Με αφορμή το έργο (μυθιστορηματικό και διηγηματικό) των βασικών εκπροσώπων του ρεαλισμού στην πεζογραφία, του Κ. Χατζόπουλου και του Κ. Θεοτόκη, ανιχνεύεται η χρήση της ιστορίας, οι διαμεσολαβημένες απεικονίσεις του πραγματικού, καθώς και τα στοιχεία της γραφής που πιστοποιούν την ιδιαιτερότητα του λογοτεχνικού αυτού ρεύματος ή φαινομένου.

Κύκλος 7.2: Παιδική Λογοτεχνία

Τα μαθήματα της παιδικής λογοτεχνίας (Π.Λ.) στοχεύουν τόσο στην κατανόηση του όρου «παιδική», όσο και στην ανάδειξη του όρου «λογοτεχνία». Ειδικότερους θεματικούς τομείς της ενότητας αποτελούν η ιστορία και η θεωρία της παιδικής λογοτεχνίας, η ιστορία του παιδικού περιοδικού τύπου, οι σχέσεις της Ευρωπαϊκής με την Ελληνική παιδική λογοτεχνία καθώς και η μελέτη των ειδών της. Η θεωρητική και κριτική προσέγγιση του αντικειμένου καλύπτει την ιστορική, διαχρονική αλλά και τη συγχρονική εξέταση, καθώς παρακολουθεί μέσα στο χρόνο (19ος - 20ος αι.) τη διαμόρφωση, την εξέλιξη και τις σταδιακές διαφοροποιήσεις που σχετίζονται με τους συγγραφείς, τα έργα τους και τις τεχνικές της αφήγησης.

7.2.01 Η παιδική λογοτεχνία στον 20ο αιώνα (στ' εξ., κ. Πάτσιου)

Απελευθερωμένη από τις ηθικές και τις ιδεολογικές σκοπιμότητες του διδασκισμού που κυριαρχούσε στην Π. Λ. του 19ου αιώνα, η Π.Λ. του 20ου εμπλουτίζει τη θεματολογία της και ανανεώνει τις αφηγηματικές τεχνικές της. Εγκαταλείποντας το προστατευτικό ύφος και το ηθοπλαστικό περιεχόμενο οι σύγχρονοι δημιουργοί της Π.Λ. (Ζέη, Σαρή, Κοντολέων, Τριβιζάς κ.ά.) εγκαινιάζουν μια νέα σχέση ανάμεσα στα μέλη της τριαδικής σχέσης

συγγραφέας-κείμενο-αναγνώστης. Η σημασία πολλών έργων που εκδόθηκαν την περίοδο αυτή εντοπίζεται στην εύστοχη διαπλοκή του υποκειμενικού-βιωματικού στοιχείου με το αντικειμενικό καθώς η εξωτερική πραγματικότητα με τις συγκεκριμένες αναφορές σε κρίσιμες ιστορικές περιόδους πλαισιώνει την αφήγηση που εστιάζει το ενδιαφέρον της στην παρατήρηση και τη μνήμη, στην ευρηματικότητα, στην ανάδειξη ιδιαίτερων χαρακτήρων καθώς και στη συγκρότηση, τη συνοχή και την αναπαραστατική δύναμη του λόγου.

7.2. 02 Το παιδί στην πεζογραφία (α' εξ., κ. Πάτσιου)

Η είσοδος του παιδιού στη λογοτεχνία είναι ένα καινούριο γεγονός για τον 19ο αιώνα, όχι μόνο σε σχέση με την ελληνική δημιουργική παραγωγή, αλλά και με την ευρωπαϊκή: θέμα ποιητικό, αλλά και κεντρικό αφηγηματικό πρόσωπο της πεζογραφίας, το παιδί διατηρεί στη διάρκεια του αιώνα τον πρωταγωνιστικό του ρόλο. Στα νέα αιτήματα της «γενιάς» του 1880, της γενιάς που αφήνει πίσω της τη ρομαντική θρηνολογία για να στραφεί στην οικειότητα και τη βεβαιότητα της αστικής, οικογενειακής ζωής, το παιδί προβάλλει ως προνομιούχο πρόσωπο μιας θεματικής πρωτοτυπίας που συνδέεται με την καθημερινή ζωή του στο σπίτι, το σχολείο, το δρόμο και τη γειτονιά. Οι περισσότεροι πεζογράφοι της περιόδου αυτής (Ροϊδης, Παπαδιαμάντης, Κονδυλάκης, Καρκαβίτσας, Παρορίτης κ.ά.) σκιαγραφούν συνολικά το πρόσωπο του παιδιού ως αφηγηματικού ήρωα και ως δρώντος υποκειμένου στο πλαίσιο του ευρύτερου κοινωνικού περιγύρου.

7.2. 03 Το μυθιστόρημα της εφηβείας (δ' εξ., κ. Πάτσιου)

Η συγγραφή μυθιστορημάτων για την εφηβική ηλικία (μυθιστορήματα με αγόρια και σπανιότερα με κορίτσια-ήρωες) σύμφωνα με κλασικούς ή και νεωτεριστικούς τρόπους παρουσιάζει ιδιαίτερο αφηγηματικό ενδιαφέρον καθώς αναδεικνύει μια ποικιλία συνθετικών και μορφοπλαστικών ικανοτήτων που αφορούν τον χειρισμό του χρόνου, την αφομοίωση του αυτοβιογραφικού υλικού και την κλιμακούμενη ένταση της δράσης. Η τυπολογία του είδους όπως διαμορφώθηκε από τους κυριότερους εκφραστές του (Πολίτης, Τερζάκης, Θεοτοκάς, Λυμπεράκη, Κρανάκη κ.ά.) αναφέρεται στο πλαίσιο και τον τόπο της εξέλιξης της δράσης, τα χαρακτηριστικά του έφηβου-ήρωα και κυρίως τα σταθερά θεματικά μοτίβα: θλίψη του απραγματοποιήτου, μύηση στην ερωτική περιπέτεια, πάθος για το απόλυτο. Τα περισσότερα από τα έργα αυτά περιγράφουν ένα κύκλο ζωής που ξεκινά από τα παιδικά χρόνια και καταλήγει στην ωριμότητα της ενηλικίωσης.

Κύκλος 7.3: Ιστορία και Ανθρωπολογία

Τα μαθήματα αυτού του κύκλου εισάγουν καταρχήν στις επιστήμες της ιστορίας και της ανθρωπολογίας. Προσφέρονται επιπλέον εξειδικευμένα μαθήματα ιστορίας και ανθρωπολογίας μεταξύ των οποίων και μαθήματα που αφορούν την ιστορική και ανθρωπολογική έρευνα όπως και τη σχέση αυτών των επιστημονικών πεδίων με την εκπαίδευση.

7.3. 01 Ελληνική ιστορία, 19ος αιώνας (γ' εξ., κ. Αβδελά)

Το μάθημα σκιαγραφεί τις βασικές τάσεις που διαμορφώνονται στην Ελλάδα, από την ίδρυση του ελληνικού κράτους ως τους βαλκανικούς πολέμους στις

Το μάθημα σκιαγραφεί τις βασικές τάσεις που διαμορφώνονται στην Ελλάδα, από την ίδρυση του ελληνικού κράτους ως τους βαλκανικούς πολέμους στις κοινωνικές και οικονομικές σχέσεις, την πνευματική ζωή και την πολιτική. Προσεγγίζονται ζητήματα όπως η έννοια του έλληνα πολίτη και οι μεταλλαγές της, η διαμόρφωση της Μεγάλης Ιδέας και οι βαλκανικοί εθνικισμοί, το ευρωπαϊκό πλαίσιο στο ανατολικό ζήτημα, η εξέλιξη της οικονομίας και οι απόπειρες εκσυγχρονισμού καθώς και οι βασικές πνευματικές κατευθύνσεις του αιώνα και οι κοινωνικές του αντιστοιχίες.

7.3. 02 Ελληνική ιστορία, 20ος αιώνας (δ' εξ., κ. Αβδελά)

Το μάθημα αποτελεί συνέχεια του προηγούμενου και καλύπτει την περίοδο από το κίνημα στο Γουδί ως τη δεκαετία του '50. Θέματα που αναλύονται: το περιεχόμενο του βενιζελισμού ως πολιτικής, το ζήτημα του Διχασμού, τα χαρακτηριστικά του ελληνικού Μεσοπολέμου και η ευρωπαϊκή συγκυρία, οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των πολέμων, τα νέα κοινωνικά κινήματα που αναδεικνύουν οι σχέσεις μισθωτής εργασίας, η αντιπαράθεση δημοκρατίας/δικτατορίας, οι «έκτακτες συνθήκες» της δεκαετίας '40-'50 και οι κοινωνικές τους επιπτώσεις κ.ά.

7.3. 04 Η ιστορία στην εκπαίδευση (στ' εξ., κ. Αβδελά)

Με αφετηρία τον εθνοκεντρικό χαρακτήρα της σχολικής ιστορίας, το μάθημα εξετάζει τον εθνικισμό ως ιστορικό φαινόμενο, τις επιστημονικές ερμηνείες που αποσκοπούν στην κατανόησή του, τις σχέσεις του με την εκπαίδευση και ειδικότερα με την ιστορική διαμόρφωση της ελληνικής σχολικής ιστορίας, τις σύγχρονες συζητήσεις για το ρόλο της ιστορίας στη νέα Ευρώπη κ.ά.

7.3. 05 Ιστορία των γυναικών, Ιστορία του φύλου (Σεμινάριο, ε' και ζ' εξ., κ. Αβδελά)

Το μάθημα επιδιώκει να εξοικειώσει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές με την εφαρμογή της προβληματικής του φύλου στην ιστορία, με τις σχετικές έρευνες που γίνονται σε διάφορες χώρες καθώς και με τις εφαρμογές τους στην εκπαίδευση.

7.3. 06 Εισαγωγή στην κοινωνική ανθρωπολογία (γ' εξ., κ. Πλεξουσάκη)

Το μάθημα αυτό στοχεύει να παρουσιάσει την κοινωνική ανθρωπολογία με αφετηρία την προβληματική γύρω από την οριοθέτηση και συγκρότηση του αντικειμένου της. Θα συζητηθεί πως διαμορφώθηκε ιστορικά η μελέτη των κοινωνιών των «άλλων» και πως συνδέθηκε με την εθνογραφία, δηλαδή τη μέθοδο της επιτόπιας έρευνας και της συμμετοχικής παρατήρησης. Μέσα από παραδείγματα ελληνικής εθνογραφίας θα συζητηθούν από τη μια θέματα της ανθρωπολογίας της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας και από την άλλη μεθοδολογικά ζητήματα: πως πραγματοποιείται η ανθρωπολογία στις «δικές μας» κοινωνίες και η σχέση του ερευνητή με το αντικείμενό του.

7.3.07 Ελληνική εθνογραφία (δ' εξ., κ. Πλεξουσάκη)

Στόχος του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές/τριες τη μεθοδολογία της εθνογραφικής εμπειρικής έρευνας και την ανθρωπολογική ανάλυση των δεδομένων της για την προσέγγιση της ελληνικής κοινωνίας. Το μάθημα

αντικείμενό του στην «κατ' οίκον» ανθρωπολογία. Στο πλαίσιο αυτό διερευνώνται οι σχέσεις της εθνογραφικής έρευνας στον ελληνικό χώρο με τη λαογραφία και την ιστορία. Με αφετηρία παλιότερα και νεότερα εθνογραφικά παραδείγματα παρουσιάζονται ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας: οι τοπικές κοινωνίες και οι σχέσεις τους με τις πόλεις και το κράτος, κοινωνικές μορφές όπως η οικογένεια και η συγγένεια, αξίες και συστήματα σκέψης και οι μετασχηματισμοί τους.

Κύκλος 7.4: Γλώσσα

Η γλώσσα βασίζεται στην ικανότητα για συμβολισμό και αφαίρεση. Κατέχει μια ιδιαίτερη θέση ανάμεσα στις ανθρώπινες δραστηριότητες γιατί, από τη μια μεριά, είναι μια γνώση που δεν προϋποθέτει συνειδητή και προσανατολισμένη διδασκαλία και, από την άλλη μεριά, παρόλο που είναι γενετικά προσδιορισμένη, αναπτύσσεται μόνο στο πλαίσιο μιας γλωσσικής κοινότητας. Έτσι η μελέτη της γλώσσας εμφανίζεται ως ένα σημείο σύγκλισης πολλών επιστημών, όπως η γλωσσολογία, η ψυχολογία, η βιολογία, οι γνωστικές επιστήμες, η κοινωνιολογία, η ανθρωπολογία. Μέσα από το πρίσμα της γλωσσολογίας. Η μελέτη της γλώσσας εμφανίζεται ως μια προσπάθεια αποτύπωσης των γλωσσικών μηχανισμών διαμέσου της μελέτης των επιμέρους γλωσσών.

7.4.01 Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης I (γ' εξ., κ. Τζεβελέκου)

Στόχος του μαθήματος είναι η παρουσίαση ορισμένων βασικών εννοιών της θεωρητικής γλωσσολογίας. Οι τυπικές ιδιότητες της γλώσσας εξετάζονται κάτω από το πρίσμα της δομής, της συγχρονίας/διαχρονίας, της αυθαιρεσίας του γλωσσικού σημείου, της γλωσσικής ικανότητας και γλωσσικής συμπεριφοράς, των παραδειγμάτων και συνταγματικών σχέσεων, της διπλής άρθρωσης και της παραγωγικότητας. Οι έννοιες της καθολικότητας και της γλωσσικής ποικιλίας συνδέονται με την έννοια της παραμέτρου. Τρία επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης εξετάζονται: φωνητική/φωνολογία, μορφολογία και σύνταξη. Περιγράφονται οι μέθοδοι που εφαρμόζονται σε κάθε επίπεδο. Η περιγραφή βασίζεται κυρίως στα δεδομένα της ελληνικής γλώσσας.

7.4.02 Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης II (δ' εξ., κ. Τζεβελέκου)

Η σημασία των λέξεων αναλύεται με βάση τις έννοιες του σημασιολογικού πεδίου, των σημασιολογικών συστατικών και των περιορισμών επιλογής που προσδιορίζονται στο προτασιακό επίπεδο. Η σημασία των λέξεων εξετάζεται επίσης σε σχέση με τις έννοιες της δήλωσης και της αναφοράς.

- Παρουσιάζονται οι γραμματικές κατηγορίες του χρόνου, της ρηματικής όψης, της τροπικότητας, της διάθεσης, των προσώπων, του αριθμού, του γένους και της πτώσης, με ιδιαίτερη έμφαση στον τρόπο που οργανώνονται αυτές οι κατηγορίες στα ελληνικά.
- Οι γραμματικές σχέσεις εξετάζονται με βάση τις έννοιες του σθένους, της πτώσης και της κατανομής των θεματικών ρόλων.
- Εισάγονται οι έννοιες της σημασιολογίας των συνθηκών αλήθειας και εξετάζονται σε σχέση με εναλλακτικές προσεγγίσεις που δίνουν έμφαση στο μη-περιγραφικό περιεχόμενο της γλώσσας (γλωσσικές πράξεις, μη-αποφαντική τροπικότητα κλπ.)

- Τα φαινόμενα της δείξης και της αναφοράς συνδέονται αντίστοιχα με τις παραμέτρους της εκφοράς του λόγου (χρόνος, χώρος και ομιλητής) ή με τα στοιχεία που εμφανίζονται στα γλωσσικά συμπραζόμενα.

7.4.04 Γλώσσα, κοινωνία και νόηση (ε' εξ., κ. Κατή)

Εισαγωγή στις ψυχολογικές προσεγγίσεις της γλώσσας: ψυχοφυσιολογικές και ψυχολογικές διαστάσεις του λόγου, σχέση γλώσσας και νόησης. Εισαγωγή στις κοινωνικές προσεγγίσεις της γλώσσας: λειτουργική προσέγγιση, η μελέτη της γλωσσικής ποικιλίας και αλλαγής, η γλώσσα ως κοινωνική-πολιτισμική πρακτική από παραδόσεις όπως η εθνογραφία της επικοινωνίας, η εθνομεθοδολογία και η ανάλυση του λόγου.

7.4.05 Γραπτός λόγος, κοινωνία και νόηση (στ' εξ., κ. Κατή)

Αλφαριθμητισμός, κοινωνία και εκπαίδευση: ο κοινωνικός χαρακτήρας της έννοιας του αλφαριθμητισμού και η ιστορία του, η διδασκαλία του στο σχολείο και ο ρόλος της στη διαμόρφωση συνειδήσεων και την αναπαραγωγή της κοινωνικής ιεραρχίας. Γραπτός λόγος: η ιστορία της γραφής, οι μορφές και λειτουργίες της, νόηση και γραφή, κοινωνική διαστρωμάτωση και χρήσεις του γραπτού λόγου. Η ανάγνωση και η γραφή ως νοητικές λειτουργίες. Παιδαγωγικές πρακτικές σχετικά με τη διδασκαλία και αξιολόγηση της ανάγνωσης και της γραφής. Το παιδί και η μάθηση της ανάγνωσης και γραφής: ψυχολογικοί και κοινωνικοί συντελεστές αυτής της μάθησης.

Κύκλος 7.5: Φιλοσοφία

Εισαγωγή στην ιστορία, τον τρόπο σκέψης τις αναζητήσεις, τις έννοιες και τις σχολές της φιλοσοφίας. Παρουσίαση της φιλοσοφίας της παιδείας, της γνώσης και της επιστήμης και γνωριμία με τη σκέψη των φιλοσόφων που θεμελίωσαν τις επιστήμες της αγωγής. Στα μαθήματα του κύκλου αυτού επιδιώκεται επίσης η άσκηση των φοιτητών στο χειρισμό και τον έλεγχο εννοιών, την παραγωγή και την κριτική εξέταση μιας επιχειρηματολογίας, καθώς και την εμπάθυνση στην ανάγνωση θεωρητικών κειμένων.

7.5.02 Θεωρίες παραγωγής γνώσης και συναισθημάτων (στ' εξ., κ. Γρηγοροπούλου)

Η διδασκαλία επικεντρώνεται σε κλασσικές θεωρίες παραγωγής γνώσεως και συναισθημάτων της νεοτερικότητας, με έμφαση στις κατασκευές των Descartes, Spinoza και Rousseau. Βασικά θέματα προς εξέταση: η σχέση σώματος και ψυχής, οι αρχές μιας παραγωγικής θεωρίας συναισθημάτων, πάθη και Λόγος, στάδια γνώσης, όροι μετάβασης από την παθητικότητα στην ενεργητικότητα, από το καρτεσιανό «εγώ σκέπτομαι» στο ρουσσικό «εγώ αισθάνομαι», η ενότητα της σκέψης σε σχέση με το αίτημα της ενότητας της επιστήμης.

7.5.04 Εισαγωγή στη φιλοσοφία της αγωγής (γ' εξ., κ. Γρηγοροπούλου)

Προσδιορισμός των όρων σύστασης του αντικειμένου. Πειθαρχία και γνώση. Πλάτων: ο πρώτος και ο δεύτερος πλους ως προς τη θεωρία της γνώσης και

της αγωγής. Αριστοτέλης: οργάνωση των κατηγοριών, προβλήματα ηθικής και αγωγής. Καντ: ερωτήματα σχετικά με τη συνάφεια ανάμεσα στη γνωσιοθεωρία του και τη θεωρία του περί αγωγής. Η φιλοσοφία της αγωγής σε παιδαγωγικές σχολές στη μεταπολεμική Ελλάδα.

7.5. 05 Ο Ρουσσώ για την εκπαίδευση (ε' εξ., κ. Γρηγοροπούλου)

Ρουσσώ και Διαφωτισμός. Φύση, πολιτική και αγωγή. Η αυτονομία της παιδικής ηλικίας. Η «αρνητική» Εκπαίδευση. Η αγωγή των αισθήσεων. Εισαγωγή στη μαθησιακή διαδικασία.

7.5. 06 Αποκλίσεις και παιδική παραβατικότητα στη φιλοσοφία (η' εξ., κ. Γρηγοροπούλου)

Επιστημολογικά προβλήματα των όρων: απόκλιση και παραβατικότητα. Εξέταση ορισμένων φαινομένων όπως: ψέμα, κλοπή, βία, σεξουαλικότητα με έμφαση στην ιδιαιτερότητα της έκφρασής τους κατά την παιδική ηλικία, μέσω αυτοβιογραφικού υλικού (Ρουσσώ: Εξομολογήσεις) και υπό την οπτική μιας φιλοσοφίας της αγωγής. Η επικαιρότητα των προβλημάτων παιδικής παραβατικότητας. Μεθοδικά προβλήματα μιας διεπιστημονικής τους προσέγγισης.

Ενότητα 8: Ξένες Γλώσσες

Στο Τμήμα θα προσφέρονται (ανάλογα με το δυναμικό του σε διδάσκοντες μαθήματα ξένων γλωσσών για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες που δεν κατέχουν ήδη επαρκώς μια ξένη γλώσσα ή για εκείνους/ες που θέλουν να τελειοποιήσουν αυτή που ξέρουν ή να μάθουν μία ακόμη. Η κατοχή σε υψηλό επίπεδο τουλάχιστον μίας ξένης γλώσσας κρίνεται τελείως απαραίτητη για το σημερινό απόφοιτο ενός πανεπιστημιακού τμήματος. Οι φοιτητές που καλύπτουν ήδη αυτή την απαίτηση θα πρέπει για να κατοχυρώσουν τις αντίστοιχες διδακτικές μονάδες να προσκομίσουν το αντίστοιχο αναγνωρισμένο δίπλωμα (Lower στα αγγλικά, Certificat στα γαλλικά, Grundstufe στα γερμανικά και ανάλογο τίτλο σε άλλη γλώσσα).

8.1. 01 Αγγλικά για αρχάριους (χειμερινό εξ., κ. Τζάνε)

8.1. 03 Αγγλικά για προχωρημένους (εαρινό εξ. κ. (κ. Τζάννε)

Ενότητα 9: Πρακτικές Εφαρμογές

Η διδασκαλία αποτελεί μια διαδικασία συνεχούς εξέλιξης. Η εφαρμοσμένη παιδαγωγική - Πρακτικές εφαρμογές. Συμβάλλει στη διαδικασία αυτής της εξέλιξης με τη διαρκή εξερεύνηση και ανακάλυψη νέων μορφών διδακτικής παρέμβασης. Σκοπός των πρακτικών ασκήσεων είναι η ανάπτυξη της ικανότητας εφαρμογής της παιδαγωγικής πράξης, η καλλιέργεια αυτοπεποίθησης της κριτικής ανάλυσης, καθώς και η δημιουργία δυνατοτήτων εξεύρεσης και πειραματισμού νέων στρατηγικών ανάπτυξης της μαθησιακής διαδικασίας στην τάξη, με βάση τις ποικίλες θεωρητικές προσεγγίσεις. Το

περιεχόμενο των πρακτικών ασκήσεων στηρίζεται σε προγράμματα που απορρέουν από τη θεωρία του Piaget, στη μέθοδο Montessori, στις προσεγγίσεις της Παιδαγωγικής Σχολής Bank Street, στο Βιωματικό-Επικοινωνιακό μοντέλο, καθώς και σε εκλεκτικά προγράμματα της Ευρώπης και των ΗΠΑ.

9.0. 01 Παιδαγωγική της διδασκαλίας I - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (ε' εξ., κ. Κουτσουβάνου)

Το μάθημα στηρίζεται στο θεωρητικό προβληματισμό που έχει διατυπωθεί για τους ειδικούς κύκλους προγραμμάτων της προσχολικής εκπαίδευσης, με βάση τις σύγχρονες τάσεις για την ανάπτυξη των προγραμμάτων αυτών. Εξετάζεται η διδασκαλία ως κυρίαρχη μορφή παιδαγωγικής επικοινωνίας καθώς και οι διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης. Τονίζεται η θεωρητική γνώση για την ανάπτυξη εννοιών και δεξιοτήτων, οι μέθοδοι και οι στρατηγικές (ειδικές τεχνικές διδασκαλίας και προβληματισμού), τα κριτήρια για την ανάπτυξη και επιλογή του παιδαγωγικού υλικού και τέλος, ερευνώνται και αναπτύσσονται, αναλύονται και συγκρίνονται διάφορα μοντέλα και σχέδια για την προσχολική εκπαίδευση. Τονίζεται η σημασία της κατευθυνόμενης συμμετοχής και της συστηματικής παρατήρησης των φοιτητών/ριών σε νηπιαγωγεία.

9.0. 02 Παιδαγωγική της διδασκαλίας II - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (στ' εξ., κ. Χρυσ αφίδης)

Βιωματική-Επικοινωνιακή διδασκαλία, θεωρητικές βάσεις, Ο ρόλος του κριτικού ορθολογισμού και της κριτικής θεωρίας στη διαμόρφωση των σημερινών βιωματικών-επικοινωνιακών διδακτικών μοντέλων (projects), Η «ιδεολογική» και η «επιστημονική» διάσταση της βιωματικής-επικοινωνιακής διδασκαλίας, Η σημασία της αντιμετώπισης της διδασκαλίας μέσα από το πρίσμα της ενεργού συμμετοχής όλων των παραγόντων της Εκπαίδευσης, Οι έννοιες αυτονομία και ομαδικότητα στη ζωή των σχολείων, Συνέπειες από την εισαγωγή της βιωματικής-επικοινωνιακής διδασκαλίας στο σχολείο όσον αφορά τη διδασκτέα ύλη, το ρόλο του μαθητή, το ρόλο του εκπαιδευτικού, το ρόλο της κοινωνίας.

9.0. 03 Παιδαγωγική της διδασκαλίας III - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (ζ' εξ., κ. Χρυσ αφίδης)

Αναλυτικά προγράμματα Προσχολικής Αγωγής, θεωρητικές βάσεις - τεχνικές σχεδιασμού και υλοποίησης, Βασικά μοντέλα: παραδοσιακό, ψυχολογικό, κοινωνικής κατεύθυνσης, μοντέλο των επιμέρους επιστημονικών κλάδων, Το ελληνικό Αναλυτικό πρόγραμμα, Θεωρητική προσέγγιση, Συσχέτιση με αντίστοιχα ψυχολογικά μοντέλα και ειδικότερα μοντέλα που στηρίζονται στη θεωρία του Piaget, Ασκήσεις εφαρμογής του Αναλυτικού προγράμματος του ελληνικού νηπιαγωγείου (πορεία: από το διδακτικό στόχο στη δραστηριότητα και από τη δραστηριότητα στο διδακτικό στόχο) και διερεύνηση των δυνατοτήτων λειτουργίας του στα πλαίσια της βιωματικής επικοινωνιακής διδασκαλίας.

9.0. 04 Παιδαγωγική της διδασκαλίας IV - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (η' εξ., κ. Κουτσουβάνου)

Περιλαμβάνει προγράμματα που στηρίζονται στη θεωρία του Piaget, στη μέθοδο Montessori, στην προσέγγιση του Bank Street (εξελικτική - κοινωνική προσέγγιση) και σε εκλεκτικά προγράμματα Ηνωμένων Πολιτειών και Αγγλίας, Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική. Η διαδικασία της διδασκαλίας δια μέσου τεχνικών και πραγματικών καταστάσεων, Πρακτικές εφαρμογές. Δίδεται έμφαση στο ρόλο και τη συμπεριφορά του εκπαιδευτικού καθώς και στη λήψη πρωτοβουλιών κατά την πορεία της διδασκαλίας. Αξιολογούνται τα κριτήρια για την επιλογή προγραμμάτων και υλικών, ο σχεδιασμός των στρατηγικών διδασκαλίας, η επιλογή των εννοιών και τέλος η εφαρμογή όλων αυτών σε επιλεγμένα νηπιαγωγεία, όπου πραγματοποιούνται οι πρακτικές ασκήσεις. Οι φοιτητές/ριες συνδυάζουν και συνυφαίνουν επί μονίμου βάσεως θεωρία και πράξη, ενώ το εκπαιδευτικό πρόγραμμα και τα χαρακτηριστικά του αναλύονται και συνδέονται με την ανάπτυξη και τις προσωπικές εμπειρίες του παιδιού της προσχολικής ηλικίας.

9.0. 05 Διδακτική πράξη: Μέθοδος παρατήρησης, θεωρία και πρακτικές εφαρμογές (η' εξ., κ. Ανδρούσου)

Μετά την παρουσίαση των θεωρητικών προσεγγίσεων που έγινε στο μάθημα «Διδακτική πράξη: Μέθοδος παρατήρησης, Ψυχοπαιδαγωγικές Θεωρητικές Προσεγγίσεις», στην διάρκεια του εξαμήνου αυτού το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στην ανάλυση παραδειγμάτων πρακτικών εφαρμογών της μεθόδου στην Ελλάδα και αλλού. Παράλληλα οι φοιτητές/ριες/τριες θα αναλάβουν να σχεδιάσουν σε ομάδες και να υλοποιήσουν συγκεκριμένες παιδαγωγικές δραστηριότητες σε νηπιαγωγείο, οι οποίες αναλύονται και αξιολογούνται στα πλαίσια του μαθήματος.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Συγκριτική Εκπαίδευση και Ανθρώπινα δικαιώματα

Διευθύντρια: Μαρία Ηλιού

Συντονιστική επιτροπή: Μαρία Ηλιού, Άννα Φραγκουδάκη, Χρύση Ιγγλέση

Το Παιδαγωγικό τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Αθηνών οργανώνει και λειτουργεί, συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: Τμήματα Συγκριτικής Εκπαίδευσης και Σπουδών Εκπαιδευτικής Πολιτικής) από το ακαδημαϊκό έτος 1994-95 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στο γνωστικό αντικείμενο Συγκριτική Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Σκοπός του Προγράμματος είναι η εξειδίκευση μεταπτυχιακών φοιτητών/ριών σε θέματα ευαισθητοποίησης και διδασκαλίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Στην εποχή μας που χαρακτηρίζεται από τη διαμόρφωση πολυ-εθνικών συνόλων αφενός και πολυπολιτισμικών κοινωνιών αφετέρου, η ανάπτυξη της θεωρίας και της πρακτικής στα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελεί ένα ισχυρό μέσο και μέτρο συνοχής και δικαιοσύνης. Το σχολείο οφείλει να εντάξει στα προγράμματά του, από τις πρώτες βαθμίδες, σχετικά θέματα. Οι πτυχιούχοι του Μ.Π.Σ. θα μπορούν να είναι ερευνητές/ριες, σύμβουλοι, στελέχη στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, σε ιδρύματα και υπηρεσίες που ασχολούνται: α) με την εκπόνηση, ανάπτυξη και εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων και παιδαγωγικού υλικού σχετικού με τα ανθρώπινα δικαιώματα, β) με την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων και υπηρεσιών για μετανάστες, παλινοστούντες, μειονοτικές ομάδες, γ) με την ανάπτυξη προγραμμάτων και υπηρεσιών για την προώθηση της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων.

Η ελάχιστη χρονική διάρκεια για την απονομή των τίτλων ορίζεται για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα ειδίκευσης σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα και για το διδακτορικό δίπλωμα σε τέσσερα (4) εξάμηνα μετά τη λήψη του διπλώματος Ειδίκευσης.

Το πρόγραμμα μαθημάτων περιλαμβάνει μαθήματα, φροντιστήρια, σεμινάρια και πρακτικές ασκήσεις. Η παρακολούθηση είναι υποχρεωτική. Το πρώτο έτος οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/ριες θα παρακολουθούν μαθήματα στην Ελλάδα. Το δεύτερο έτος θα παρακολουθούν κατά τις δύο πρώτες τριμηνιαίες περιόδους μαθήματα στο Λονδίνο (ένα υποχρεωτικό και δύο που θα επιλέξουν μεταξύ τεσσάρων προσφερομένων, θα επανέρχονται στη συνέχεια στην Ελλάδα, όπου θα προετοιμάζουν και θα καταθέτουν τη γραπτή τους διπλωματική εργασία.

Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία

Το Πρόγραμμα Εξειδίκευσης στην Πολιτική Επιστήμη και την Κοινωνιολογία (ΠΜΣΠΕΚ) γίνεται σε συνεργασία με το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Άρχισε τη λειτουργία του το ακαδημαϊκό έτος 1995-96 στο παραπάνω Τμήμα. Μετά από τα δύο πρώτα χρόνια που αποτέλεσαν δοκιμαστική περίοδο δραστηριοποίησής του, συνεχίζει με ανανεωμένο πρόγραμμα μαθημάτων με στόχο να ανταποκρίνεται στις υψηλές απαιτήσεις φοιτητών/ριών και διδασκόντων. Η συνεργασία με το Τμήμα μας φιλοδοξεί να οδηγήσει στο μέλλον στην ενίσχυση της κατεύθυνσης Κοινωνιολογίας και στην προσφορά εξειδίκευσης στην Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης.

Το ΠΜΣΠΕΚ απονέμει τους ακόλουθους μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών:
 -Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης: Η διάρκεια φοίτησης είναι δύο ακαδημαϊκά έτη (τέσσερα εξάμηνα).
 -Διδακτορικό Δίπλωμα: Η ελάχιστη διάρκεια φοίτησης είναι τρία (3) έτη και η μέγιστη έξι (6) έτη με δικαίωμα παράτασης κατόπιν απόφασης της Επιτροπής του ΠΜΣ.

Σκοπός του προγράμματος είναι να προσελκύσει φοιτητές/ριες με υψηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις και με μεγάλο ενδιαφέρον για τη συνέχιση των σπουδών τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Η επιλογή γίνεται με αξιολογικά κριτήρια. Η προηγούμενη εμπειρία έδειξε ότι το Πρόγραμμα προσελκύει πολλούς και αξιόλογους υποψήφιους/ες καθιστώντας ιδιαίτερα δύσκολη της διαδικασία επιλογής. Προκειμένου να καταστεί δυνατή η καλύτερη λειτουργία του Προγράμματος, ο αριθμός των φοιτητών/ριών που μπορούν να συμμετάσχουν σε αυτό, δεν μπορεί να ξεπεράσει τους 25 ανά έτος για Μεταπτυχιακό Τίτλο Ειδίκευσης ενώ πολύ μικρότερος είναι ο αριθμός εκείνων που γίνονται δεκτοί για Διδακτορικό Δίπλωμα.

Στο ΠΜΣΠΕΚ γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι τμημάτων Πολιτικής Επιστήμης, Κοινωνιολογίας, Οικονομικών Επιστημών, Δημόσιας Διοίκησης, Διεθνών Σπουδών, Νομικών Επιστημών, Παιδαγωγικών Τμημάτων και Φιλοσοφικών Σχολών των ΑΕΙ της ημεδαπής ή αντίστοιχων ισότιμων τμημάτων της αλλοδαπής. Δεκτοί γίνονται ακόμη απόφοιτοι άλλων σχολών εφόσον διαπιστωθεί η ικανότητα παρακολούθησης του Προγράμματος. (Κατ' εξαίρεση, υποψήφιοι γίνονται αποδεκτοί ακόμη κι αν διαπιστωθούν κενά στις προπτυχιακές τους σπουδές με τον όρο να παρακολουθήσουν ειδικό πρόγραμμα κάλυψης των σχετικών τους ελλείψεων.)

Οι προθεσμίες υποβολής αίτησης συμμετοχής στο ΠΜΣ ανακοινώνονται στον ημερήσιο τύπο. Η διαδικασία αξιολόγησης των αιτήσεων γίνεται μία φορά το χρόνο και πραγματοποιείται σε δύο στάδια. Στο πρώτο η Επιτροπή Αξιολόγησης του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης αξιολογεί τις αιτήσεις και επιλέγει αυτές που θα προχωρήσουν στο δεύτερο στάδιο της διαδικασίας, στο οποίο προβλέπεται συνέντευξη των υποψηφίων. Η

διαδικασία επιλογής των υποψηφίων διδασκόντων γίνεται δύο φορές το χρόνο. Οι αιτήσεις αξιολογούνται από τη Συντονιστική Επιτροπή του Προγράμματος.

Η συμμετοχή στο αναμορφωμένο Π.Μ.Σ. προβλέπει την καταβολή διδάκτρων τα οποία δεν θα ξεπερνούν τις 300.000 δρχ. και θα δαπανώνται εξ ολοκλήρου για την καλύτερη λειτουργία του. Προβλέπεται πάντως και η χορήγηση οικονομικής βοήθειας στους φοιτητές/ριες του Π.Μ.Σ., η οποία ωστόσο θα απαιτεί τη συμμετοχή τους στις διοικητικές ανάγκες του. Τέλος, οι φοιτητές/ριες του Προγράμματος δικαιούνται χαμηλότοκο μακροχρόνιο δάνειο από τις τράπεζες, για τη χρηματοδότηση των σπουδών τους, ενώ βεβαίως απολαμβάνουν και όλων των ωφελειών που προκύπτουν από τη φοιτητική τους ιδιότητα.

Για την ολοκλήρωση των στόχων του το ΠΜΣΠΕΚ χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Παιδείας με βάση την εγκεκριμένη από 9-3-1998 πρόταση που υποβλήθηκε στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ «Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών».

Προσφέρει τη δυνατότητα στους φοιτητές/ριες του να απασχοληθούν, υπό τον τύπο πρακτικής άσκησης, στη διάρκεια της φοίτησής τους σε δημόσια ερευνητικά κέντρα (π.χ. το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών), εργαστήρια ή ινστιτούτα ή ιδιωτικές επιχειρήσεις, συμμετέχοντας σε τρέχοντα ερευνητικά προγράμματα. Θέτει στη διάθεση των φοιτητών/ριών του την υποδομή του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπως τα Εργαστήρια Πολιτικής Επικοινωνίας και Πληροφορικής της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών. Προσφέρει σύγχρονους τρόπους διδασκαλίας στο κτίριο που έχει παραχωρήσει το Πανεπιστήμιο Αθηνών ειδικά για το Πρόγραμμα στην οδό Ξενοφώντος 4. Οργανώνει σειρά εκδηλώσεων (συνεδρίων, σεμιναρίων, διαλέξεων) μόνο του ή σε συνεργασία με άλλους φορείς του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, με στόχο την εξοικείωση των φοιτητών/ριών του με ζητήματα που αφορούν άμεσα τις θεματικές του Προγράμματος και που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της σχετικής προβληματικής στην ελληνική κοινωνία.

Στο Π.Μ.Σ.Π.Ε.Κ. συμμετέχουν μέλη του Διδακτικού και Επιστημονικού Προσωπικού των Τμημάτων Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης και του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, καθώς επίσης και μέλη Δ.Ε.Π. άλλων Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων της χώρας, ενώ προβλέπεται η πρόσκληση διδασκόντων από ξένα Πανεπιστήμια.